Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2024. gada 2. oktobrī*

Kopējā ārpolitika un drošības politika – Ierobežojoši pasākumi saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā – Aizliegums sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus Krievijas valdībai un Krievijā iedibinātām vienībām – Advokātu pamatuzdevums demokrātiskā sabiedrībā – Advokātu tiesības sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus – Tiesības uz advokāta konsultāciju – Pamattiesību hartas 7., 47. pants un 52. panta 2. punkts – Advokāta neatkarība – Tiesiskums – Samērīgums – Tiesiskā drošība

Lietā T-797/22

Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles, Brisele (Beļģija), un pārējie prasītāji, kuru vārdi norādīti pielikumā[1] un kurus pārstāv *P. de Bandt*, *T. Ghysels*, *T. Bontinck* un *A. Guillerme*, advokāti,

prasītāji,

kurus atbalsta

Bundesrechtsanwaltskammer, Berlīne (Vācija), ko pārstāv *J.-P. Buyle*, *D. Van Gerven* un *N. Azizollahoff*, advokāti,

un

Ordre des avocats de Genève, Ženēva (Šveice), ko pārstāv *F. Zimeray*, advokāts,

personas, kas iestājušās lietā,

pret

Eiropas Savienības Padomi, ko pārstāv *V. Piessevaux* un *S. Lejeune*, pārstāvji,

atbildētāja,

kuru atbalsta

Igaunijas Republika, ko pārstāv *M. Kriisa*, pārstāve,

un

* Tiesvedības valoda – franču.

[1] Pārējo prasītāju vārdu saraksts ir pievienots vienīgi lietas dalībniekiem paziņotajā versijā.

Eiropas Komisija, ko pārstāv *J.-F. Brakeland*, *C. Giolito*, *M. Carpus Carcea* un *C. Georgieva*, pārstāvji,

un

Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, ko pārstāv *F. Hoffmeister*, *L. Havas* un *M. Almeida Veiga*, pārstāvji,

personas, kas iestājušās lietā,

VISPĀRĒJĀ TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs M. van der Vaude [*M. van der Woude*], tiesneši S. Papasavs [*S. Papasavvas*], R. da Silva Pasošs [*R. da Silva Passos*], A. Kornezovs [*A. Kornezov*], L. Trišo [*L. Truchot*], S. Žervazonī [*S. Gervasoni*] (referents), N. Pultoraka [*N. Półtorak*], P. Niuls [*P. Nihoul*], U. Ēbergs [*U. Öberg*], K. Makiokī [*C. Mac Eochaidh*], T. Pinne [*T. Pynnä*], H. Martins i Peress de Nanklaress [*J. Martín y Pérez de Nanclares*], M. Brkana [*M. Brkan*], P. Zilgalvis un J. Gilja [*I. Gâlea*],

sekretārs: V. Di Buči [*V. Di Bucci*],

ņemot vērā tiesvedības rakstveida daļu, it īpaši:

– prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2022. gada 26. decembrī,

– iestāšanās rakstus, ko 2023. gada 4. maijā, 12. maijā, 22. jūnijā, 25. jūlijā un 21. augustā Vispārējās tiesas kancelejā attiecīgi iesniegusi Komisija, Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, Igaunijas Republika, *Bundesrechtsanwaltskammer* (Vācijas Federālā advokātu kolēģija) un *Ordre des avocats de Genève* (Ženēvas Advokātu kolēģija),

– prasības pieteikuma grozījumu rakstu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2023. gada 5. maijā,

– Vispārējās tiesas rakstveida jautājumu prasītājiem un viņu atbildi uz šo jautājumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegta 2024. gada 27. februārī,

pēc 2024. gada 12. marta kopīgās tiesas sēdes

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar prasību, kas pamatota ar LESD 263. pantu, prasītāji – *Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles* (Briseles Advokātu kolēģijas holandiešu valodā runājošo advokātu padome) un pārējās fiziskās un juridiskās personas, kuru vārdi norādīti pielikumā – lūdz atcelt, pirmkārt, Padomes Regulas (ES) 2022/1904 (2022. gada 6. oktobris), ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 833/2014 par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā (OV 2022, L 259 I, 3. lpp.), 1. panta 12. punktu, ciktāl attiecībā uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem ar to aizstāj un groza Padomes Regulas (ES) Nr. 833/2014 (2014. gada 31. jūlijs) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas

destabilizē situāciju Ukrainā (OV 2014, L 229, 1. lpp.), 5.n panta 2. un 4.–12. punktu, otrkārt, Padomes Regulas (ES) 2022/2474 (2022. gada 16. decembris), ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 833/2014 (OV 2022, L 322 I, 1. lpp.), 1. panta 13. punktu, ciktāl attiecībā uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem ar to aizstāj un groza Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 2. un 4.–11. punktu, un, treškārt, Padomes Regulas (ES) 2023/427 (2023. gada 25. februāris), ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 833/2014 (OV 2023, L 59 I, 6. lpp.), 1. panta 13. punktu, ciktāl ar to attiecībā uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem Regulā Nr. 833/2014 iekļauj 12.b panta 2.a punktu.

I. Tiesvedības priekšvēsture

2 Prasītāji ir Beļģijas advokātu kolēģijas un advokāti.

3 Krievijas Federācija 2014. gada martā prettiesiski anektēja Krimas Autonomo Republiku, kā arī Sevastopoles pilsētu (Ukraina) un kopš tā laika veic ilgstošas destabilizēšanas darbības Ukrainas austrumos. Reaģējot uz šo rīcību, Eiropas Savienība ieviesa ierobežojošus pasākumus attiecībā uz Krievijas Federācijas darbībām, ar kurām tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība, kā arī ierobežojošus pasākumus, atbildot uz Krievijas Federācijas veikto Krimas Autonomās Republikas un Sevastopoles pilsētas prettiesisko aneksiju.

4 Tādējādi 2014. gada 17. martā tika pieņemts Padomes Lēmums 2014/145/KĀDP par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība (OV 2014, L 78, 16. lpp.), un Padomes Regula (ES) Nr. 269/2014 par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība (OV 2014, L 78, 6. lpp.).

5 Pēc tam tika pieņemts Padomes Lēmums 2014/512/KĀDP (2014. gada 31. jūlijs) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā (OV 2014, L 229, 13. lpp.), lai ieviestu mērķtiecīgus ierobežojošus pasākumus piekļuves kapitāla tirgiem, aizsardzības, divējāda lietojuma preču un sensitīvu tehnoloģiju jomās, it īpaši enerģētikas nozarē. Uzskatot, ka pēdējie minētie pasākumi ietilpst LESD piemērošanas jomā un ka to īstenošanai ir nepieciešama reglamentējoša darbība Savienības mērogā, Eiropas Savienības Padome pieņēma Regulu Nr. 833/2014, kurā ir ietvertas detalizētākas normas Lēmumā 2014/512 paredzēto prasību piemērošanai gan Savienības līmenī, gan dalībvalstīs.

6 2022. gada 15. februārī *Gosudarstvennaya Duma Federal'nogo Sobrania Rossiskoï Federatsii* (Krievijas Federācijas Federālās asamblejas Valsts dome) balsoja par rezolūcijas nosūtīšanu Krievijas Federācijas prezidentam, kurā tika lūgts atzīt separātistu pieprasītās Ukrainas austrumu daļas par neatkarīgām valstīm. 2022. gada 21. februārī Krievijas Federācijas prezidents parakstīja dekrētu, kurā tika atzīta pašpasludinātās "Doneckas Tautas Republikas" un pašpasludinātās "Luhanskas Tautas Republikas" neatkarība un suverenitāte, un izdeva rīkojumu par Krievijas bruņoto spēku izvietošanu šajās teritorijās. 2022. gada 24. februārī Krievijas Federācijas prezidents paziņoja par militāru operāciju Ukrainā, un tajā pašā dienā Krievijas bruņotie spēki uzbruka Ukrainai vairākās vietās šajā valstī.

7 Tajā pašā dienā Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos publicēja paziņojumu Savienības vārdā, nosodot Krievijas Federācijas bruņoto spēku "neprovocēto iebrukumu" Ukrainā, un norādīja, ka Savienības atbildes reakcija ietvers gan nozaru, gan

individuālus ierobežojošus pasākumus. Eiropadome tās pašas dienas ārkārtas sanāksmē pieņemtajos secinājumos visstingrākajā veidā nosodīja šo "neprovocēto un nepamatoto agresiju", uzskatot, ka Krievijas Federācija ar savām prettiesiskajām militārajām darbībām, par kurām tai būtu jāatbild, ir rupji pārkāpusi starptautiskās tiesības un Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principus un apdraud drošību un stabilitāti Eiropā un pasaulē.

8 Eiropadome 2022. gada 23. un 24. jūnija secinājumos paziņoja, ka darbs pie "sankcijām" tiks turpināts, tostarp, lai pastiprinātu to īstenošanu un novērstu to apiešanu.

9 2022. gada 21. septembrī Krievijas Federācija nolēma vēl vairāk pastiprināt agresiju pret Ukrainu, atbalstot prettiesisku "referendumu" organizēšanu Krievijas okupētajās Doneckas, Hersonas, Luhanskas un Zaporižjas reģionu daļās, izsludinot mobilizāciju Krievijā un izsakot jaunus draudus par masu iznīcināšanas ieroču izmantošanu. Pēc šiem "referendumiem" Krievijas Federācijas prezidents oficiāli apstiprināja Krievijas veikto Ukrainas Doneckas, Hersonas, Luhanskas un Zaporižjas reģionu aneksiju.

10 2022. gada 30. septembrī Eiropadomes locekļi pieņēma deklarāciju, ar kuru tie nosodīja Krievijas veikto Ukrainas Doneckas, Hersonas, Luhanskas un Zaporižjas reģionu aneksiju un apstiprināja, ka Krievija apdraud globālo drošību. Eiropadomes locekļi paziņoja, ka, reaģējot uz Krievijas prettiesiskajām darbībām, viņi pastiprinās ierobežojošos pasākumus un vēl vairāk palielinās pret Krieviju izdarīto spiedienu, lai tā izbeigtu tās uzsākto agresijas karu.

11 2022. gada 6. oktobrī Padome pieņēma Lēmumu (KĀDP) 2022/1909, ar ko groza Lēmumu 2014/512 (OV 2022, L 259 I, 122. lpp.). Šajā pašā datumā Padome, pamatojoties uz LESD 215. pantu, pieņēma Regulu 2022/1904.

12 Regulas 2022/1904 19. apsvērumā juridisko konsultāciju pakalpojumi, kuri aizliegti ar šo pašu regulu, ir noteikti šādi:

"Ar Lēmumu (KĀDP) 2022/1909 tiek paplašināts spēkā esošais aizliegums sniegt konkrētus pakalpojumus Krievijas Federācijai, aizliedzot sniegt arhitektūras un inženiertehniskos pakalpojumus, kā arī IT konsultāciju pakalpojumus un juridisko konsultāciju pakalpojumus. [..] Juridiskie konsultāciju pakalpojumi ietver juridisku konsultāciju sniegšanu klientiem bezstrīdus lietās, tostarp komercdarījumos, saistībā ar tiesību aktu piemērošanu vai interpretāciju; piedalīšanos kopā ar klientiem vai viņu vārdā komercdarījumu slēgšanā, sarunās un citos darījumos ar trešām personām un juridisko dokumentu sagatavošanu, izpildi un pārbaudi. Juridiskie konsultāciju pakalpojumi neietver nekādu pārstāvību, konsultācijas, dokumentu sagatavošanu un dokumentu pārbaudi saistībā ar juridiskās pārstāvības pakalpojumiem, proti, lietās vai tiesvedībās, kas tiek skatītas administratīvajās aģentūrās, tiesās un citās noteiktā kārtībā izveidotās oficiālās tiesās un šķīrējtiesas un mediācijas procesos."

13 Ar Regulas 2022/1904 1. panta 12. punktu Regulā Nr. 833/2014 tika iekļauts jauns 5.n pants, ar kuru tika aizstāts iepriekšējais pants un kurā ir tostarp paredzēts aizliegums sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus (turpmāk tekstā – "apstrīdētais aizliegums"), tajā norādot:

"2. Ir aizliegts tieši vai netieši sniegt arhitektūras un inženiertehniskos pakalpojumus, juridisko konsultāciju pakalpojumus un IT konsultāciju pakalpojumus:

a) Krievijas valdībai; vai

b) juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, kas iedibinātas Krievijā.

[..]

4. Šā panta 2. punktu nepiemēro tādu pakalpojumu sniegšanai, kas ir absolūti nepieciešami tādu līgumu izbeigšanai līdz 2023. gada 8. janvārim, kas nav saderīgi ar šo pantu un ir noslēgti pirms 2022. gada 7. oktobra, vai šādu līgumu izpildei nepieciešamu papildu līgumu izbeigšanai.

5. Šā panta 1. un 2. punktu nepiemēro tādu pakalpojumu sniegšanai, kas ir absolūti nepieciešami, lai īstenotu tiesības uz aizstāvību tiesvedībā un tiesības uz efektīviem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

6. Šā panta 1. un 2. punktu nepiemēro pakalpojumiem, kas ir absolūti nepieciešami, lai kādā dalībvalstī nodrošinātu piekļuvi tiesas, administratīvām vai šķīrējtiesas procedūrām, vai lai atzītu vai izpildītu kādu spriedumu vai šķīrējtiesas nolēmumu, kas pasludināts kādā dalībvalstī, ar noteikumu, ka šādu pakalpojumu sniegšana atbilst šīs regulas un Padomes Regulas [..] Nr. 269/2014 mērķiem.

7. Šā panta 1. un 2. punktu nepiemēro tādu pakalpojumu sniegšanai, kas paredzēti vienīgi tādu Krievijā iedibinātu juridisko personu, vienību vai struktūru lietošanai, kuras pieder juridiskai personai, vienībai vai struktūrai, kas ir reģistrēta vai izveidota saskaņā ar kādas dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts, Šveices vai VIII pielikumā minētas partnervalsts tiesību aktiem, vai kuras atsevišķi vai kopīgi kontrolē šāda juridiska persona, vienība vai struktūra.

8. Šā panta 2. punktu nepiemēro tādu pakalpojumu sniegšanai, kas nepieciešami ārkārtas situācijās sabiedrības veselības jomā, steidzamai tāda notikuma novēršanai vai tā ietekmes mazināšanai, kas var nopietni un ievērojami ietekmēt cilvēku veselību un drošību vai vidi, vai reaģēšanai uz dabas katastrofām.

9. Šā panta 2. punktu nepiemēro tādu pakalpojumu sniegšanai, kas nepieciešami programmatūras atjauninājumiem izmantošanai nemilitārām vajadzībām un nemilitāriem galalietotājiem, ko atļauj 2. panta 3. punkta d) apakšpunkts un 2.a panta 3. punkta d) apakšpunkts attiecībā uz precēm, kuras uzskaitītas VII pielikumā.

10. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta, kompetentās iestādes ar nosacījumiem, kādus tās uzskata par atbilstīgiem, var atļaut tajos minētos pakalpojumus pēc tam, kad tās ir konstatējušas, ka tas ir nepieciešams:

a) humanitāriem mērķiem, piemēram, lai sniegtu palīdzību vai atvieglotu tās sniegšanu, tostarp, lai piegādātu medicīnas preces, pārtiku vai nodrošinātu humanitāro darbinieku un saistītas palīdzības piegādi, vai evakuācijai;

b) pilsoniskās sabiedrības darbībām, kas Krievijā tieši veicina demokrātiju, cilvēktiesības vai tiesiskumu; vai

c) Savienības un dalībvalstu vai partnervalstu diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību darbībai Krievijā, tostarp delegāciju, vēstniecību un misiju, vai starptautisko organizāciju darbībai Krievijā, kurām ir piešķirta imunitāte saskaņā ar starptautiskajām tiesībām.

11. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta, kompetentās iestādes ar nosacījumiem, kādus tās uzskata par atbilstīgiem, var atļaut tajos minētos pakalpojumus pēc tam, kad tās ir konstatējušas, ka tas ir nepieciešams:

a) lai nodrošinātu kritiski svarīgu energoapgādi Savienībā un titāna, alumīnija, vara, niķeļa, pallādija un dzelzsrūdas iegādei, importam vai transportēšanai uz Savienību;

b) lai nodrošinātu to infrastruktūru, datortehnikas un programmatūras nepārtrauktu darbību, kas ir kritiski svarīgas cilvēku veselībai un drošībai vai vides drošībai;

c) civilo kodolspēju izveidošanai, izmantošanai, uzturēšanai, degvielas piegādei un atkārtotai apstrādei un civilo kodolspēju drošībai, un projektēšanas, būvniecības darbu un nodošanas ekspluatācijā turpināšanai, kas nepieciešami civilo kodolobjektu pabeigšanai, prekursoru materiālu piegādei medicīniskam lietojumam paredzētu radioizotopu ražošanai un līdzīgiem medicīniskiem lietojumiem vai kritiski svarīgām tehnoloģijām, kas paredzētas vides radiācijas monitoringam, kā arī sadarbībai civilās kodolenerģijas jomā, īpaši pētniecības un izstrādes jomā; vai

d) elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai, ko veic Savienības telesakaru operatori un kas vajadzīgi elektronisko sakaru pakalpojumu darbībai, uzturēšanai un drošībai, tostarp kiberdrošībai, Krievijā, Ukrainā, Savienībā, starp Krieviju un Savienību un starp Ukrainu un Savienību, kā arī datu centru pakalpojumiem Savienībā.

12. Attiecīgā dalībvalsts divu nedēļu laikā pēc atļaujas piešķiršanas informē pārējās dalībvalstis un Komisiju par visām atļaujām, kas piešķirtas saskaņā ar 10. un 11. punktu."

14 2022. gada 16. decembrī Padome pieņēma Lēmumu (KĀDP) 2022/2478, ar ko groza Lēmumu 2014/512 (OV 2022, L 322 I, 614. lpp.), un, pamatojoties uz LESD 215. pantu, Regulu 2022/2474.

15 Ar Regulas 2022/2474 1. panta 13. punktu, ciktāl tas attiecas uz aizliegumu sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus, tikai formāli tika grozīts Regulas Nr. 833/2014 5.n pants. Tā rezultātā Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 10. punktā tika apvienots šīs pašas regulas iepriekšējais 10. un 11. punkts, negrozot to normatīvo saturu.

16 2023. gada 25. februārī Padome pieņēma Lēmumu (KĀDP) 2023/434, ar ko groza Lēmumu 2014/512 (OV 2023, L 59 I, 593. lpp.), un, pamatojoties uz LESD 215. pantu – Regulu 2023/427.

17 Ar Regulu 2023/427 netika grozīts Regulas Nr. 833/2014 5.n panta formulējums. Tomēr ar Regulas 2023/427 1. panta 13. punktu tika ieviesta jauna atkāpe no strīdīgā aizlieguma, izmantojot jaunu 2.a punktu, kas iekļauts Regulas Nr. 833/2014 12.b pantā un formulēts šādi:

"2.a Atkāpjoties no [Regulas Nr. 833/2014] 5.n panta, kompetentās iestādes var atļaut tajā uzskaitīto pakalpojumu sniegšanas turpināšanu līdz 2023. gada 31. decembrim, ja šāda pasākumu sniegšana ir absolūti nepieciešama, lai atsavinātu aktīvus Krievijā vai izbeigtu uzņēmējdarbību Krievijā, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) šādus pakalpojumus sniedz tām juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām un vienīgi tādu juridisko personu, vienību vai struktūru labā, kuras rodas aktīvu atsavināšanas rezultātā; un

b) kompetentajām iestādēm, kuras lemj par atļauju pieprasījumiem, nav pamatota iemesla uzskatīt, ka pakalpojumi varētu tikt tieši vai netieši sniegti Krievijas valdībai vai militāram galalietotājam vai tiem varētu būt militārs galalietojums Krievijā."

II. Lietas dalībnieku prasījumi

18 Prasītāju, kurus atbalsta *Bundesrechtsanwaltskammer* un *Ordre des avocats de Genève*, prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

– atcelt Regulas 2022/1904 1. panta 12. punktu, ciktāl attiecībā uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem ar to aizstāj un groza Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 2. un 4.–12. punktu, Regulas 2022/2474 1. panta 13. punktu, ciktāl attiecībā uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem ar to aizstāj un groza Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 2. un 4.–11. punktu, un Regulas 2023/427 1. panta 13. punktu, ciktāl ar to attiecībā uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem Regulā Nr. 833/2014 iekļauj 12.b panta 2.a punktu;

– piespriest Padomei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

19 Padomes, kuru atbalsta Igaunijas Republika, Eiropas Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, prasījumi Vispārējai tiesai būtībā ir šādi:

– noraidīt prasību kā nepieņemamu, ciktāl ar to tiek lūgts atcelt Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 10. punktu un 12.b panta 2.a punktu (turpmāk tekstā – "atbrīvojuma noteikumi");

– noraidīt prasību kā nepamatotu;

– piespriest prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

20 Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos turklāt lūdz Vispārējo tiesu noraidīt prasību kā pilnībā nepieņemamu.

III. Juridiskais pamatojums

A. Par pieņemamību

21 Padome uzskata, ka prasība ir pieņemama, ciktāl tā attiecas uz Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 2., 4.–9. un 11. punktu. Tā savukārt apstrīd prasības pieņemamību, ciktāl tā ir vērsta uz atbrīvojuma noteikumu atcelšanu. Vienīgi Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos uzskata, ka prasība ir nepieņemama kopumā.

22 Padome, kuru atbalsta Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, turklāt uzskata, ka nav pieņemams grozījumu raksts, ko prasītāji iesnieguši, lai apstrīdētu Regulas Nr. 833/2014 12.b panta 2.a punkta, kas ieviests ar Regulu 2023/427, tiesiskumu.

23 Jāatgādina, ka Savienības tiesa, ņemot vērā katras lietas apstākļus, ir tiesīga izvērtēt, vai pareiza tiesvedība attaisno iebilduma noraidīšanu pēc būtības, iepriekš nelemjot par tā pieņemamību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 26. februāris, Padome/*Boehringer*, C-23/00 P, EU:C:2002:118, 52. punkts).

24 Šīs lietas apstākļos un procesuālās ekonomijas apsvērumu dēļ prasība jāizskata pēc būtības, iepriekš nelemjot par tās pieņemamību, jo katrā ziņā un turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ prasība nav pamatota.

B. Par lietas būtību

25 Prasības pamatošanai prasītāji izvirza trīs pamatus, no kuriem pirmais būtībā ir par Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 7., 47. panta un 52. panta 1. punkta pārkāpumu, otrais – par iejaukšanos advokāta neatkarībā un tiesiskuma vērtībās, kā arī samērīguma principa pārkāpumu un trešais – par tiesiskās drošības principa pārkāpumu.

1. Par pirmo pamatu, kurš attiecas uz Hartas 7., 47. panta un 52. panta 1. punkta pārkāpumu

26 Pirmais pamats ir iedalīts trīs daļās, kuras attiecas uz Hartas pārkāpumu un ir izskatītas turpmāk.

27 Pirmajā un otrajā daļā prasītāji, kurus atbalsta *Bundesrechtsanwaltskammer* un *Ordre des avocats de Genève*, uzskata, ka strīdīgais aizliegums rada, pirmkārt, pamattiesību saņemt juridiskas konsultācijas pārkāpumu un, otrkārt, iejaukšanos advokāta profesionālajā noslēpumā. Tādējādi ar apstrīdēto aizliegumu esot pārkāpts Hartas 7. un 47. pants.

28 Trešajā daļā prasītāji, kurus atbalsta *Bundesrechtsanwaltskammer* un *Ordre des avocats de Genève*, norāda, ka iejaukšanās Hartas garantētajās tiesībās, ko izraisījis apstrīdētais aizliegums, nav pamatota šīs Hartas 52. panta 1. punkta nozīmē.

29 Trešā daļa ir izskatīta saistībā ar Vispārējās tiesas atbildi uz pirmo un otro daļu.

a) Par pirmo daļu, kura attiecas uz tiesību vērsties pie advokāta juridisku konsultāciju saņemšanai pārkāpumu

30 Pirmā pamata pirmā daļa ir iedalīta divos iebildumos. Pirmais iebildums ir par Hartas 47. panta pārkāpumu. Otrais iebildums ir par Hartas 7. panta pārkāpumu. Prasītāji uzskata, ka šie abi panti ir pamattiesību uz advokāta juridiskām konsultācijām pamatā, kas ir garantētas ikvienai personai gan strīdus, gan bezstrīdus lietās.

31 Prasītāji, kurus atbalsta *Bundesrechtsanwaltskammer* un *Ordre des avocats de Genève*, norāda, ka tiesības lūgt juridiskas konsultācijas nav nodalāmas no tiesībām uz advokāta palīdzību tiesas vai administratīvā procesā. Turklāt tiesības vērsties pie advokāta, tostarp, lai saņemtu juridisku atzinumu un savas juridiskās situācijas novērtējumu, esot atzītas visās dalībvalstīs un esot būtiska darbība tiesiskā valstī. Prasītāji atsaucas uz Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – "ECT") judikatūru, lai norādītu uz tiesību vērsties pie advokāta, lai saņemtu juridisku atzinumu, esamību pat ārpus klienta juridiskās pārstāvības pienākuma izpildes.

32 Ar Hartas 7. pantu piešķirtā aizsardzība esot piemērojama arī ārpus strīdus lietām. Mākslīgs un nepiemērots esot arī Padomes veiktais nošķīrums, saskaņā ar kuru uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem, kas nepieciešami, lai īstenotu ar Hartas 47. pantu aizsargātās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, attiecas izņēmumi no apstrīdētā aizlieguma piemērošanas jomas. Neesot iespējams *a priori* noteikt, vai juridiska konsultācija, pirms tā sniegta klientam, ir saistīta ar strīdu nākotnē. Tiesības lūgt juridiskas konsultācijas varot izrādīties neatdalāmas no tiesībām uz advokāta palīdzību.

33 *Ordre des avocats de Genève* piebilst, ka faktiski juridiskas konsultācijas par tādām, kas attiecas uz strīdu vai ir "bezstrīdus", var kvalificēt tikai *a posteriori*. Vispārīgāk lieta esot par piekļuvi tiesībām, kas šajā lietā esot ierobežota apstrīdētā aizlieguma neskaidrā formulējuma dēļ un praksē izraisīšot advokātu pašcenzūru.

34 Prasītāji turklāt precizē, ka ar apstākli, ka advokāti ir vienīgie, kas var pārstāvēt savus klientus tiesā, nevar apšaubīt to, ka pastāv pamattiesības saņemt advokāta juridiskas konsultācijas tostarp bezstrīdus lietās. Tiesības uz advokāta palīdzību esot jāuzskata par nedalāmu kopumu, kas ietver gan advokāta aizstāvības un pārstāvības uzdevumu, gan tā padomdevēja uzdevumu.

35 Prasītāji arī piebilst, ka apstrīdētais aizliegums nevis rada pienākumu neizpaust informāciju, bet gan ir pilnīgs aizliegums. Katrā ziņā apstāklis, ka advokātiem ir pienākums iesniegt atļaujas pieteikumu, tiem liedzot pašiem lemt par situācijām, uz kurām attiecas atbrīvojuma noteikumu piemērošanas joma, un izvērtēt tās.

36 Padome, kuru atbalsta Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, apstrīd prasītāju argumentus.

37 Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka jautājums, ko prasītāji izvirzījuši izskatāmā pamata pirmajā daļā, būtībā ir par to, vai Hartas 7. un 47. panta kombinēta piemērošana pamato pamattiesību uz advokāta palīdzību esamību tostarp gadījumos, kuriem nav nekādas saistības ar tiesvedību. Tā kā apstrīdētais aizliegums attiecas uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem, ko bezstrīdus lietās sniedz tostarp advokāti, tas radot iejaukšanos pamattiesībās uz advokāta palīdzību.

38 Lai atbildētu uz prasītāju uzdoto jautājumu, jāapskata Tiesas judikatūra par Hartas 47. pantu, no vienas puses, un Hartas 7. pantu, no otras puses, kā arī ECT judikatūra.

39 Saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu, kura mērķis ir nodrošināt nepieciešamo saskaņotību starp tajā iekļautajām tiesībām un atbilstošajām tiesībām, kuras garantētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – "ECPAK"), neaizskarot Savienības tiesību autonomiju, Vispārējai tiesai, interpretējot Hartas 7. un 47. pantā garantētās tiesības, kā minimālais aizsardzības līmenis ir jāņem vērā atbilstošās ECPAK 8. panta 1. punktā un 6. panta 1. punktā garantētās tiesības, kā tās ir interpretējusi ECT (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

40 Tiesas ieskatā Hartas 47. pantā paredzētajām pamattiesībām ir kardināla nozīme, garantējot visu to tiesību aizsardzību, kas tiesību subjektiem izriet no Savienības tiesībām, un aizsargājot dalībvalstu kopējās vērtības, kuras izklāstītas LES 2. pantā, tostarp tiesiskuma vērtību (spriedums, 2021. gada 20. aprīlis, *Republika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 51. punkts). LES 2. pantā noteiktais tiesiskuma princips prasa, lai visām Savienības fiziskām vai juridiskām personām būtu brīva piekļuve Savienības tiesību aktiem, kā arī lai personām būtu iespēja nepārprotami zināt savas tiesības un pienākumus (spriedums, 2024. gada 5. marts, *Public.Resource.Org* un *Right to Know* /Komisija u.c., C-588/21 P, EU:C:2024:201, 81. punkts).

41 Saskaņā ar Hartas 47. panta otrās daļas otro teikumu tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu ietver ikvienas personas iespējas saņemt advokāta konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību. Šīs tiesības veido dažādi elementi. Tajās it īpaši ir ietvertas tiesības uz aizstāvību, pušu procesuālo tiesību vienlīdzības princips, tiesības uz lietas izskatīšanu tiesās un tiesības uz advokāta palīdzību gan civillietās, gan krimināllietās (spriedums, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 60. punkts).

42 Jānorāda, ka Hartas 47. panta nosaukums ir "Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu". Šī panta trešajā daļā ir paredzēta juridiskā palīdzība, lai "nodrošinātu efektīvu tiesiskuma īstenošanu". Šādā kontekstā minētā panta otrajā daļā paredzētās iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību jāatzīst tikai tad, ja pastāv saikne ar tiesvedību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 61. punkts).

43 Šajā ziņā Tiesa ir atzinusi advokātu pamatuzdevumu tiesiskā valstī vien tiktāl, ciktāl viņi veicina pareizu tiesvedību un nodrošina klienta interešu aizsardzību un aizstāvību. Proti, Tiesa ir uzsvērusi, ka "ikvienai personai", t.i., ikvienai personai, kura vēlas panākt savu tiesību atzīšanu un īstenošanu tiesā, jābūt iespējai brīvi vērsties pie advokāta, kura profesija ietver uzdevumu neatkarīgi sniegt juridiskus atzinumus visiem, kam tas nepieciešams (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1982. gada 18. maijs, *AM & S Europe*/Komisija, 155/79, EU:C:1982:157, 18. punkts). Tiesa ir plašāk atzinusi tādu advokātu uzdevumu, kuriem neatkarīgi un taisnības interesēs jāsniedz klientam nepieciešamā juridiskā palīdzība (spriedums, 1982. gada 18. maijs, *AM & S Europe*/Komisija, 155/79, EU:C:1982:157, 24. punkts). Tiesa ir arī lēmusi, ka, lai gan advokāta pārstāvības uzdevums jāīsteno pareizas tiesvedības interesēs, šis uzdevums galvenokārt ir, cik vien labi iespējams, aizsargāt un aizstāvēt klienta intereses, lai viņš varētu īstenot savas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 4. februāris, *Uniwersytet Wrocławski* un Polija/*REA*, C-515/17 P un C-561/17 P, EU:C:2020:73, 62. punkts). Tādējādi advokāti demokrātiskā sabiedrībā pilda būtisku uzdevumu, proti, personu aizstāvību (spriedums, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 28. punkts).

44 Hartas 7. panta mērķis, atšķirībā no tās 47. panta, ir aizsargāt nevis tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, bet gan ikvienas personas privāto dzīvi, tostarp tās saziņu, neatkarīgi no tā, vai pastāv jebkāda saikne ar tiesvedību. Tieši no šīs normas izriet advokāta profesionālā noslēpuma aizsardzība, kas principā tiek garantēta, kamēr advokāts veic savu uzdevumu aizstāvēt vai pārstāvēt klienta intereses tiesā vai kamēr viņš sniedz juridiskas konsultācijas ikvienai personai, kas to lūgusi.

45 Šajā ziņā ECT ir uzskatījusi, ka profesionālā noslēpuma aizsardzība, kas izriet no ECPAK 8. panta un kurai atbilst Hartas 7. pants, attiecas uz juridisku konsultāciju sniegšanu kopumā, neatkarīgi no strīda esamības (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2019. gada 9. aprīlis, *Altay* pret Turciju (Nr. 2), CE:ECHR:2019:0409JUD001123609, 49. punkts).

46 Tiesa ir arī skaidri lēmusi, ka personām, kuras konsultējušās ar advokātu, jābūt "tiesiskajai paļāvībai, ka viņu advokāts bez viņu piekrišanas nevienam neizpaudīs informāciju, ka tās ir konsultējušās ar šo advokātu", izņemot ārkārtas situācijās (spriedums, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 27. punkts).

47 Hartas 7. pantā paredzētā profesionālā noslēpuma aizsardzība, protams, ļauj advokātam pienācīgi veikt savu uzdevumu konsultēt, aizstāvēt un pārstāvēt klientu, lai garantētu viņa tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kas noteiktas Hartas 47. pantā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 60. punkts).

48 Tomēr Hartas 47. pantā garantētās aizsardzības tvērums nav vienāds ar 7. pantā garantētās aizsardzības tvērumu. Pirmkārt, Hartas 7. pantā noteiktā profesionālā noslēpuma aizsardzība tiek atzīta, ja nepastāv nekāda saikne ar tiesvedību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 61.–65. punkts). Otrkārt, Tiesa ir lēmusi, nevis ka šīs aizsardzības mērķis ir garantēt pamattiesības uz advokāta palīdzību un nodrošināt juridisku konsultāciju saņemšanu neatkarīgi no tā, vai pastāv jebkāda saikne ar tiesvedību, bet gan ka tās vienīgais mērķis attiecībā uz tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību ir saglabāt advokāta un klienta sarakstes konfidencialitāti.

49 Tāpēc no ECT vai Tiesas judikatūras nevar secināt, ka Hartas 7. pantā garantētā aizsardzība un 47. pantā garantētā aizsardzība, skatot šos pantus atsevišķi vai kopā, pamato to, ka pastāv ikvienas personas pamattiesības uz advokāta palīdzību un juridisku konsultāciju ārpus pastāvoša vai iespējama strīda.

50 Turklāt tiesvedībā Vispārējā tiesā netika pierādīts, ka šādas tiesības izrietētu no dalībvalstu kopējām konstitucionālajām tradīcijām LES 6. panta 3. punkta nozīmē.

51 Tādēļ Hartas 47. pantā noteiktās pamattiesības uz advokāta palīdzību un viņa konsultāciju jāatzīst vienīgi tad, ja pastāv saikne ar tiesvedību, neatkarīgi no tā, vai, balstoties uz pierādījumiem, šāda tiesvedība jau ir uzsākta, novēršama vai sagaidāma, advokātam novērtējot sava klienta juridisko situāciju.

52 Izskatāmajā lietā Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 2. punktā noteiktais apstrīdētais aizliegums liedz tieši vai netieši sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus Krievijas valdībai un juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, kas iedibinātas Krievijā.

53 Saskaņā ar Regulas 2022/1904 19. apsvērumu aizliegtie juridiskie konsultāciju pakalpojumi neietver "nekādu pārstāvību, konsultācijas, dokumentu sagatavošanu un dokumentu pārbaudi saistībā ar juridiskās pārstāvības pakalpojumiem, proti, lietās vai tiesvedībās, kas tiek skatītas administratīvajās aģentūrās, tiesās un citās noteiktā kārtībā izveidotās oficiālās tiesās un šķīrējtiesas un mediācijas procesos". Turpretī aizliegtie juridisko konsultāciju pakalpojumi ietver "juridisku konsultāciju sniegšanu klientiem bezstrīdus lietās, tostarp komercdarījumos, saistībā ar tiesību aktu piemērošanu vai interpretāciju", "piedalīšanos kopā ar klientiem vai viņu vārdā komercdarījumu slēgšanā, sarunās un citos darījumos ar trešām personām" un "juridisko dokumentu sagatavošanu, izpildi un pārbaudi".

54 Lai gan Savienības tiesību akta preambula nav juridiski saistoša un uz to nevar atsaukties, lai atkāptos no pašiem attiecīgā akta noteikumiem (spriedums, 1998. gada 19. novembris, *Nilsson* u.c., C-162/97, EU:C:1998:554, 54. punkts), Regulas 2022/1904 19. apsvērums ļauj precizēt apstrīdētā aizlieguma pirmo robežu. No šī apsvēruma formulējuma izriet, ka apstrīdētais aizliegums neattiecas uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem, kas sniegti tiesas, administratīvā vai šķīrējtiesas procesā.

55 Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 5. un 6. punktā, ņemot vērā Regulas 2022/1904 19. apsvērumu, ir precīzāk aprakstīts apstrīdētā aizlieguma tvērums. Iepriekš minētajā 5. un 6. punktā noteikts, ka apstrīdēto aizliegumu nepiemēro attiecīgi tādu pakalpojumu sniegšanai, kas "ir absolūti nepieciešami, lai īstenotu tiesības uz aizstāvību tiesvedībā un tiesības uz efektīviem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem", un tādu pakalpojumu sniegšanai, kas "ir absolūti nepieciešami, lai kādā dalībvalstī nodrošinātu piekļuvi tiesas, administratīvām vai šķīrējtiesas procedūrām, vai lai atzītu vai izpildītu kādu spriedumu vai šķīrējtiesas nolēmumu, kas pasludināts kādā dalībvalstī, ar noteikumu, ka šādu pakalpojumu sniegšana atbilst šīs regulas un Padomes Regulas [..] Nr. 269/2014 mērķiem".

56 Tādējādi no Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 6. punkta formulējuma, īpaši, ciktāl tajā ir atsauce uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem, kas "ir absolūti nepieciešami, lai nodrošinātu piekļuvi tiesas, administratīvām vai šķīrējtiesas procedūrām", izriet, ka apstrīdētais aizliegums nav piemērojams juridisko konsultāciju pakalpojumiem, kas sniegti no brīža, kad advokāta palīdzība ir nepieciešama, lai īstenotu aizstāvību vai pārstāvību tiesā vai lai saņemtu padomu par to, kā ierosināt vai izvairīties no tiesas procesa (šajā nozīmē un pēc analoģijas skat. spriedumu, 2007. gada 26. jūnijs, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c., C-305/05, EU:C:2007:383, 34. punkts). Tas tātad pieļauj tādu juridisko konsultāciju pakalpojumu sniegšanu, kuru vienīgais mērķis šajā sākotnējā posmā ir novērtēt attiecīgās personas juridisko situāciju, tikai lai noteiktu, vai process, tostarp tiesas process, ņemot vērā šīs personas situāciju, ir jānoraida vai, gluži pretēji, tas šķiet ticams vai pat nenovēršams. Turklāt bez šāda iepriekšēja vērtējuma, kā norādījuši prasītāji, nebūtu iespējams zināt, kāds ir konsultācijas mērķis, un noteikt, vai lūgtajai juridiskai konsultācijai ir saikne ar tiesvedību un līdz ar to – vai uz to attiecas pamattiesības uz advokāta palīdzību, kā atgādināts šī sprieduma 51. punktā.

57 Savukārt apstrīdētais aizliegums it īpaši ir piemērojams, ja advokāts bezstrīdus lietās palīdz klientam vai rīkojas viņa vārdā un interesēs, sagatavojot vai veicot noteiktus darījumus, kuri galvenokārt ir finanšu vai komerciāli darījumi. Parasti šīs darbības to būtības dēļ noris apstākļos, kuriem nav saiknes ar tiesvedību, un tāpēc neietilpst Hartas 47. pantā garantēto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu piemērošanas jomā. Šajā ziņā, ja advokāts sniedz juridisku pakalpojumu tik agrīnā stadijā un nerīkojas kā sava klienta aizstāvis strīdā, tikai apstāklis vien, ka advokāta padomi vai viņa konsultācijas mērķis var būt pamats

tiesvedībai vēlākā stadijā, nenozīmē, ka advokāta iesaistīšanās ir notikusi klienta tiesību uz aizstāvību ietvaros vai to mērķiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 63. un 64. punkts).

58 Turklāt jāatgādina, ka Savienības tiesību akts pēc iespējas jāinterpretē tā, lai netiktu apšaubīta tā spēkā esamība, un atbilstoši primāro tiesību kopumam, it īpaši Hartas tiesību normām. Proti, ja Savienības atvasināto tiesību normu var interpretēt dažādi, priekšroka dodama tādai interpretācijai, kas to padara atbilstošu primārajām tiesībām, nevis tādai, kas izraisa secinājumu, ka tiesību norma ar to nav saderīga (skat. spriedumus, 2007. gada 26. jūnijs, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c., C-305/05, EU:C:2007:383, 28. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2022. gada 21. jūnijs, *Ligue des droits humains*, C-817/19, EU:C:2022:491, 86. punkts un tajā minētā judikatūra).

59 Tāpēc jāizvērtē, vai apstrīdēto aizliegumu var interpretēt tādējādi, ka tiek ievērotas Hartas 47. pantā garantētās tiesības uz advokāta konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.

60 Saskaņā ar precizējumiem, kurus Padome sniegusi tās rakstveida dokumentos un tiesas sēdes laikā, Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 5. un 6. punktā ietvertā absolūtas nepieciešamības kritērija vienīgais mērķis ir novērst šajos punktos paredzēto izņēmumu ļaunprātīgu izmantošanu, un šo kritēriju nevar izmantot, lai apgalvotu, ka ar minēto aizliegumu tiek apdraudētas tiesības uz advokāta palīdzību tiesvedības vajadzībām.

61 Kā pamatoti norāda Padome, Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 5. punkta formulējums ļauj uzskatīt, ka apstrīdētais aizliegums neattiecas uz juridisko konsultāciju pakalpojumiem, kas saistīti ar pirmstiesas procedūru, proti, administratīvu procesu vai tādu tiesvedības sākotnējo posmu, kurā pusēm obligāti jāpiedalās saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem.

62 Arī Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 6. punkta formulējums neliedz veikt iepriekšēju juridisku novērtējumu, kurā secināms, vai ir nepieciešams sākt tiesas, administratīvu vai šķīrējtiesas procesu, kā arī neliedz sniegt konsultāciju, kas ļautu izvairīties no šāda procesa, tostarp izmantojot izlīgumu. Padome pamatoti uzsver, ka šāda interpretācija loģiski iekļaujas 2007. gada 26. jūnija spriedumā *Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c. (C-305/05, EU:C:2007:383).

63 Tādējādi Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 5. un 6. punkts ļauj advokātam veikt juridisku personu, vienību vai struktūru, kas iedibinātas Krievijā un kas konsultējas ar viņu, juridiskās situācijas iepriekšēju novērtējumu ar mērķi noteikt, vai viņam lūgtā konsultācija ir absolūti nepieciešama, lai tostarp nodrošinātu piekļuvi tiesvedībai, novērstu vai paredzētu šādu procesu vai nodrošinātu tā pareizu norisi, ja tas jau ir uzsākts.

64 Pirmkārt, no iepriekš izklāstītā izriet, ka ar apstrīdēto aizliegumu netiek pārkāptas ar Hartas 47. pantu aizsargātās tiesības uz advokāta konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību. Otrkārt, tā kā Hartas 7. pantā nav garantētas tiesības uz advokāta palīdzību ne saistībā ar tiesvedību, ne bezstrīdus lietās, apstrīdētais aizliegums nerada iejaukšanos no šī panta izrietošajās tiesībās.

65 Tāpēc pirmā pamata pirmā daļa par Hartas 7. un 47. panta pārkāpumu, tos skatot atsevišķi vai kopā, jānoraida.

66 Tā kā nav konstatēts, ka apstrīdētais aizliegums rada jebkādu iejaukšanos Hartas 47. pantā garantētajās tiesības uz advokāta konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību, pirmā pamata trešā daļa jānoraida, ciktāl tā attiecas uz to, ka minētais aizliegums rada šādu iejaukšanos, ko nevar pamatot ar minētās Hartas 52. panta 1. punktu.

b) Par otro daļu, kura attiecas uz iejaukšanos advokāta profesionālajā noslēpumā

67 Prasītāji, kurus atbalsta *Bundesrechtsanwaltskammer* un *Ordre des avocats de Genève*, uzskata, ka atbrīvojuma noteikumos paredzētās atļaujas izsniegšanas procedūras rada iejaukšanos advokāta profesionālajā noslēpumā, kas noteikts Hartas 7. pantā, ECPAK 8. pantā, kā arī judikatūrā.

68 Proti, advokātam, kurš vēlas lūgt atļauju, esot jāatklāj kompetentajai iestādei detalizēta informācija par savu iespējamo klientu un lūgtās konsultācijas raksturu. Esot jāatklāj pat tas, ka konsultācija ir notikusi. Tas radot tiešu iejaukšanos tiesībās uz advokātu un to klientu saziņas neaizskaramību. Prasītāji turklāt precizē, ka iesniegt pieteikumu piešķirt atbrīvojumu varot tikai advokāti kā juridisko konsultāciju pakalpojumu sniedzēji, uz kuriem attiecas apstrīdētais aizliegums.

69 Padome, kuru atbalsta Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, apstrīd prasītāju argumentus.

70 Šajā ziņā jāatgādina, ka Hartas 7. pantā ikvienai personai ir atzītas tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un saziņas neaizskaramību. Atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam Vispārējai tiesai, izvērtējot šīs tiesības, jāņem vērā ECT sniegtā ECPAK 8. panta 1. punkta interpretācija.

71 Tāpat kā minētajā ECPAK tiesību normā, Hartas 7. pantā imperatīvi ir garantēts šo juridisko konsultāciju noslēpums gan attiecībā uz to saturu, gan uz pašu faktu, ka tās ir notikušas. Tāpēc, izņemot ārkārtas situācijas, ikvienai personai jābūt tiesiskajai paļāvībai, ka tās advokāts bez viņas piekrišanas nevienam neizpaudīs informāciju, ka tā ir konsultējusies ar šo advokātu (spriedums, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 27. punkts).

72 Tomēr ne Hartas 7. pants, ne ECPAK 8. pants neliedz noteikt advokātiem vairākus pienākumus saistībā ar to attiecībām ar viņu klientiem, it īpaši, ja pastāv ticami pierādījumi par advokāta dalību noziedzīgā nodarījumā vai arī saistībā ar cīņu pret noteiktu praksi. Šādiem pasākumiem tomēr jābūt stingri reglamentētiem, un tiem jāsniedz pietiekamas procesuālās garantijas pret patvaļu (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2021. gada 16. novembris, *Särgava* pret Igauniju, CE:ECHR:2021:1116JUD000069819, 89. punkts un tajā minētā judikatūra).

73 Tiesa jau ir nospriedusi, ka advokāta pienākums paziņot trešam starpniekam, kas nav viņa klients, savu identitāti, vērtējumu par attiecīgo ziņošanas pienākumu, kā arī pašu faktu, ka ar viņu notikušas konsultācijas, izraisa iejaukšanos Hartas 7. pantā garantētajās tiesībās uz advokātu un to klientu saziņas neaizskaramību (spriedums, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 29. un 30. punkts). Turklāt šis pats ziņošanas pienākums, ciktāl trešam starpniekam saskaņā ar to jāpaziņo administrācijai attiecīgā advokāta identitāte un fakts, ka ar viņu notikušas konsultācijas, rada papildu iejaukšanos Hartas 7. pantā garantējās tiesībās (spriedums, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 31. punkts). No tā izriet, ka, advokātam izpaužot tostarp savu identitāti vai faktu, ka notikusi konsultācija, kuru viņš sniedzis, – ja šāda izpaušana notikusi ar piespiešanu vai bez klienta piekrišanas –, tiek radīta iejaukšanās Hartas 7. pantā garantētajās tiesībās.

74 Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 10. punktā ir noteikts, ka kompetentās iestādes "var" atļaut juridisko konsultāciju pakalpojumus "ar nosacījumiem, kādus tās uzskata par atbilstīgiem, pēc tam, kad tās ir konstatējušas, ka tas ir nepieciešams" mērķiem, kuri izsmeļoši uzskaitīti šajā punktā.

75 Regulas Nr. 833/2014 12.b panta 2.a punktā savukārt paredzēts, ka kompetentās iestādes "var" atļaut apstrīdētajam aizliegumam pakļauto pakalpojumu sniegšanu, ja tie ir absolūti nepieciešami, lai atsavinātu aktīvus Krievijā vai izbeigtu uzņēmējdarbību Krievijā, ja ir izpildīti divi kumulatīvi nosacījumi. Šie nosacījumi būtībā ietver to, ka attiecīgās konsultācijas var sniegt tikai vienībām, kuras rodas atsavināšanas rezultātā, un ka nevar būt "pamatot[s] iemesl[s] uzskatīt, ka pakalpojumi varētu tikt tieši vai netieši sniegti Krievijas valdībai vai militāram galalietotājam vai tiem varētu būt militārs galalietojums Krievijā".

76 Tādējādi atbrīvojuma noteikumi ļauj kompetentajām iestādēm atcelt apstrīdēto aizliegumu konkrētās un skaidri noteiktās situācijās.

77 Šie atbrīvojuma noteikumi atstāj kompetentajām iestādēm rīcības brīvību attiecībā uz kārtību, kādā jāformulē, jāiesniedz un jāizskata pieteikums piešķirt atbrīvojumu. Tātad atbrīvojuma noteikumi neattiecas, piemēram, uz tās personas identitāti, kas iesniegusi pieteikumu kompetentajām valsts iestādēm. Tādējādi dalībvalstis var brīvi paredzēt, ka minēto pieteikumu var iesniegt advokāts, trešā persona, Krievijas valdība vai vienība, kas iedibināta Krievijā un kura, šajā pēdējā gadījumā, saglabā iespēju saņemt pat neformālu advokāta palīdzību atbilstoši Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 6. punktam.

78 Strīdīgās normas arī nenorāda – ne tieši, un pat ne netieši – uz to, ka advokātam būtu pienākums bez sava klienta piekrišanas dalīties ar kompetentajām iestādēm ar informāciju, uz kuru attiecas Hartas 7. pantā garantētais dienesta noslēpums.

79 Tāpat attiecībā uz informāciju, kas nepieciešama pieteikuma piešķirt atbrīvojumu izskatīšanai, atbrīvojuma noteikumos nav minēts, kādai informācijai jābūt kompetentās iestādes rīcībā, lai tā varētu to izskatīt. Vispārīgie nosacījumi, ar kuriem var piešķirt atbrīvojumus, protams, prasa šai iestādei, piemērojot Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 10. punktu, rūpīgi izvērtēt izskatāmo situāciju, jo, lai piešķirtu atļauju, kompetentajai iestādei "jākonstatē", ka tā ir nepieciešama kādam no mērķiem, kas uzskaitīti atbrīvojuma noteikumos. Tas arī attiecas uz minētās regulas 12.b panta 2.a punktu, ciktāl tajā paredzēts, ka kompetentajai iestādei jāpārliecinās, ka pakalpojumu sniegšana ir absolūti nepieciešama noteiktajām darbībām un atbilst šim nolūkam paredzētajiem nosacījumiem.

80 Tomēr jāatgādina, ka atbilstoši Hartas 51. panta 1. punktam dalībvalstīm jāievēro Hartā nostiprinātās tiesības, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Tāpēc, nosakot atbrīvojuma procedūras īstenošanas kārtību, dalībvalstīm jānodrošina Hartas 7. panta ievērošana atbilstoši tās 52. panta 1. punkta nosacījumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, *Privacy International*, C-623/17, EU:C:2020:790, 62. un 63. punkts).

81 Tādēļ atbrīvojuma noteikumi paši par sevi neizraisa iejaukšanos Hartas 7. pantā garantējās tiesībās.

82 Turklāt prasītāji apgalvo, ka Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 4. punkts, ciktāl advokātiem ar to noteikts pienākums izbeigt visus līgumus, kas tos saista ar Krievijā iedibinātām juridiskām personām, vienībām un struktūrām, pat ja tie noslēgti pirms 2022. gada 7. oktobra, atņem jebkādu saturu advokāta lojalitātes pienākumam, kas ir aizsargāts ar Hartas 7. pantu.

83 Tomēr jākonstatē, ka prasītāji, sīkāk nepamatojot savus apgalvojumus, nav pierādījuši, kā Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 4. punkts izraisa iejaukšanos advokāta lojalitātes pienākumā un Hartas 7. pantā garantējās tiesībās.

84 Jāsecina, ka pirmā pamata otrā daļa jānoraida.

85 Katrā ziņā, pieņemot, ka iejaukšanās Hartas 7. pantā garantētajā advokāta profesionālajā noslēpumā izriet no atbrīvojuma noteikumiem, jāatgādina, ka Hartas 52. panta 1. punkts pieļauj tajā ietverto tiesību izmantošanas ierobežojumus, ciktāl attiecīgie ierobežojumi ir paredzēti tiesību aktos. Ar šiem ierobežojumiem arī jārespektē attiecīgo pamattiesību būtība un, ievērojot samērīguma principu, tiem jābūt nepieciešamiem un patiešām atbilstošiem vispārējo interešu mērķiem, ko atzinusi Savienība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 28. marts, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 148. punkts; 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 34. punkts, un 2022. gada 27. jūlijs, *RT France*/Padome, T-125/22, EU:T:2022:483, 77. un 144. punkts).

86 Pirmām kārtām, prasība, saskaņā ar kuru visiem pamattiesību izmantošanas ierobežojumiem jābūt noteiktiem tiesību aktos, nozīmē, ka tiesību aktā, ar kuru atļauta iejaukšanās šajās tiesībās, pašā jānosaka attiecīgo tiesību izmantošanas ierobežojuma apjoms, precizējot, pirmkārt, ka šī prasība neizslēdz to, ka attiecīgajam ierobežojumam jābūt formulētam pietiekami atvērti, lai varētu pielāgoties dažādiem gadījumiem, kā arī situāciju izmaiņām, un, otrkārt, to, ka Tiesa vajadzības gadījumā var, izmantojot interpretāciju, precizēt ierobežojuma konkrēto tvērumu, ņemot vērā gan attiecīgā Savienības tiesiskā regulējuma pašu formulējumu, gan tā vispārējo sistēmu un sasniedzamos mērķus, kā tie interpretēti, ņemot vērā Hartā garantētās pamattiesības (skat. spriedumu, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

87 Šajā ziņā Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 4.–9. punktā (turpmāk tekstā – "izņēmuma noteikumi") un atbrīvojuma noteikumos noteikts tvērums aizliegumam, saskaņā ar kuru advokātiem aizliegts sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus Krievijas valdībai un Krievijā iedibinātām vienībām, kā paredzēts Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 2. punktā. Pretēji *Ordre des avocats de Genève* apgalvotajam, no šī sprieduma 52.–63. punkta izriet, ka apstrīdētajam aizliegumam pakļautie juridisko konsultāciju pakalpojumi ir skaidri identificēti.

88 Šādos apstākļos jāuzskata, ka apstrīdētais aizliegums ir paredzēts tiesību aktos Hartas 52. panta 1. punkta nozīmē.

89 Otrām kārtām, attiecībā uz Hartas 7. pantā garantēto tiesību uz advokātu un to klientu saziņas neaizskaramību būtības ievērošanu jānorāda, ka atbrīvojuma noteikumi neparedz advokāta pienākumu, nedz arī atļauj tam bez sava klienta piekrišanas dalīties ar kompetento iestādi ar informāciju par viņa un klienta saziņas saturu vai lūgtās konsultācijas precīzu saturu. Turklāt uz atbrīvojuma noteikumiem var atsaukties tikai situācijās, kurām nav nekādas saistības ar tiesas, administratīvo vai šķīrējtiesas procesu, tāpēc tie nekādā ziņā nevar izraisīt to, ka tiek izpausta informācija saistībā ar šādiem pastāvošiem vai iespējamiem procesiem.

90 Šādos apstākļos nevar uzskatīt, ka atbrīvojuma noteikumi apdraud Hartas 7. pantā nostiprināto tiesību uz advokātu un viņu klientu saziņas neaizskaramību būtību.

91 Trešām kārtām, attiecībā uz atbrīvojuma noteikumu piemērotību jāpārbauda, vai Savienības vispārējo interešu mērķi attaisno profesionālā noslēpuma ierobežojumus, ko šie noteikumi var radīt, un vai tie patiešām atbilst minētajiem vispārējo interešu mērķiem.

92 Atbrīvojuma noteikumu samērīguma pārbaude ir nesaraujami saistīta ar paša apstrīdētā aizlieguma samērīguma pārbaudi. Proti, atbrīvojuma noteikumi tikai ierobežo apstrīdēto aizliegumu.

93 Šajā ziņā Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka ar to, cik svarīgi ir Regulās 2022/1904, 2022/2474 un 2023/427 izvirzītie mērķi, proti, Ukrainas teritoriālās integritātes, suverenitātes un neatkarības aizsardzība, kā arī krīzes šajā valstī noregulējuma mierīgā ceļā sekmēšana, kas iekļaujas plašākā mērķī uzturēt mieru un starptautisko drošību saskaņā ar Savienības ārējās darbības mērķiem, kuri noteikti LES 21. pantā, ir attaisnojamas pat ievērojamas negatīvās sekas atsevišķiem uzņēmējiem, kuri nekādi nav atbildīgi par situāciju, kuras dēļ tika noteiktas sankcijas (spriedums, 2018. gada 13. septembris, *Gazprom Neft*/Padome, T-735/14 un T-799/14, EU:T:2018:548, 171. punkts; šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 2022. gada 27. jūlijs, *RT France* /Padome, T-125/22, EU:T:2022:483, 202. punkts).

94 No Lēmuma 2022/1909 2. apsvēruma izriet, ka "Savienība joprojām nelokāmi atbalsta Ukrainas suverenitāti un teritoriālo integritāti". Šī paša lēmuma 3.–8. apsvērumā ir izklāstīta situācijas Ukrainā nopietnība un secināts, ka "Eiropadomes locekļi paziņoja, ka pastiprinās Savienības ierobežojošos pasākumus, kas vērsti pret Krievijas nelikumīgajām darbībām, un vēl vairāk palielinās spiedienu uz Krieviju, lai izbeigtu tās īstenoto agresijas karu". Lēmuma 2022/1909 9. apsvērumā arī precizēts, ka, "ņemot vērā situācijas nopietnību [Ukrainā], ir lietderīgi ieviest jaunus ierobežojošos pasākumus", tostarp apstrīdēto aizliegumu atbilstoši šī paša lēmuma 12. un 13. apsvērumam.

95 Turklāt no Regulas 2022/1904 3. apsvēruma izriet, ka šie jaunie ierobežojošie pasākumi tika pieņemti, "reaģējot uz kārtējo Krievijas Federācijas agresiju, kas vērsta pret Ukrainu". Šīs pašas regulas 19. apsvērumā, kurā pārņemts Lēmuma 2022/1909 13. apvērsums, ir izklāstīti tie juridisko konsultāciju pakalpojumi, uz kuriem attiecas aizliegums.

96 Padome apgalvo, ka no attiecīgajiem Lēmuma 2022/1909 un Regulas 2022/1904 apsvērumiem izriet, ka apstrīdētā aizlieguma mērķis ir vēl vairāk palielināt spiedienu uz Krievijas Federāciju, lai tā izbeigtu agresijas karu pret Ukrainu. Lai to panāktu, apstrīdētā aizlieguma mērķis esot radīt lielākas grūtības Krievijas valdībai un Krievijā iedibinātām vienībām iegādāties preces un pakalpojumus vai kapitālu Savienībā, liedzot tām tehniski juridisko palīdzību, kas nepieciešama šādiem darījumiem.

97 Proti, no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka, ņemot vērā situācijas pasliktināšanos Ukrainā, Eiropadomes locekļi un pēc tam Padome esot vēlējusies palielināt spiedienu uz Krievijas Federāciju, izmantojot papildu ierobežojošos pasākumus, kuru mērķis bija veicināt Krievijas Federācijas agresijas kara izbeigšanu pret Ukrainu. Tā kā Savienības juristu sniegtie juridisko konsultāciju pakalpojumi ir būtisks elements, lai Krievijas valdība, kā arī jebkura Krievijā iedibināta vienība spētu veikt saimniecisko darbību Savienībā, aizliegums saistībā ar šādiem pakalpojumiem var ierobežot minēto darbību veikšanu. Šis ierobežojums var tātad ļaut ierobežot

Krievijas režīma ekonomiskos un finanšu resursus un tādējādi palielināt Krievijas Federācijas izmaksas par darbībām, ar kurām tā grauj Ukrainas teritoriālo integritāti, suverenitāti un neatkarību.

98 Šajā ziņā jāuzsver, ka apstrīdēto aizliegumu papildina izņēmuma un atbrīvojuma noteikumi, kas ļauj sašaurināt tā tvērumu gan attiecībā uz tā materiālo piemērošanas jomu, gan piemērojamību personām.

99 Proti, vispirms, izņēmuma noteikumi ierobežo vispārējā aizlieguma sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus tvērumu, izslēdzot no tā materiālās piemērošanas jomas tostarp juridisko konsultāciju pakalpojumus, kas sniegti saistībā ar tiesas, administratīvo vai šķīrējtiesas procesu. Tādējādi šim aizliegumam ir pakļautas tikai juridiskās konsultācijas bezstrīdus lietās.

100 Turpinot, pirmkārt, Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 10. punktā ir paredzēta iespēja atkāpties no apstrīdētā aizlieguma attiecībā uz noteiktiem juridisko konsultāciju pakalpojumiem, kuri šajā normā uzskaitītajās jomās var tostarp izrādīties nepieciešami vai noderīgi Savienībai un kuri atbilst Savienības ārējās darbības mērķiem, ciktāl šajā punktā ir minētas nozares, uz kurām neattiecas norādītie nozaru ierobežojošie pasākumi.

101 Otrkārt, arī Regulas Nr. 833/2014 12.b panta 2.a punktā ir paredzēta iespēja atkāpties no apstrīdētā aizlieguma attiecībā uz noteiktiem juridisko konsultāciju pakalpojumiem, ja tie ir absolūti nepieciešami, lai atsavinātu aktīvus Krievijā vai izbeigtu uzņēmējdarbību Krievijā, ja ir izpildīti divi nosacījumi. Turklāt jānorāda, ka, lai gan šī atkāpe bija ierobežota laikā (sākotnēji līdz 2023. gada 31. decembrim), tās piemērošana tika pagarināta līdz 2024. gada 31. martam ar Padomes Regulu (ES) 2023/1214 (2023. gada 23. jūnijs), ar kuru groza Regulu Nr. 833/2014 (OV 2023, L 159 I, 1. lpp.), un pēc tām līdz 2024. gada 31. jūlijam ar Padomes Regulu (ES) 2023/2878 (2023. gada 18. decembris), ar kuru groza Regulu Nr. 833/2014 (OV L, 2023/2878).

102 Visbeidzot, arī apstrīdētā aizlieguma piemērojamība personām ir ierobežota. Proti, tas attiecas tikai uz juridiskajiem pakalpojumiem, kas sniegti Krievijas valdībai un juridiskām personām, vienībām un struktūrām, kas iedibinātas Krievijā. Tādēļ tostarp fiziskām personām sniegtas konsultācijas neietilpst minētā aizlieguma tvērumā.

103 Līdz ar to apstrīdētais aizliegums piemēroti un saskaņoti atbilst mērķim vēl vairāk palielināt spiedienu uz Krievijas Federāciju, lai tā izbeigtu agresijas karu pret Ukrainu. Atbrīvojuma noteikumi, ciktāl tie ļauj atcelt apstrīdēto aizliegumu skaidri noteiktās situācijās, paši kalpo šim vispārējo interešu mērķim.

104 Ceturtām kārtām, jāpārbauda, vai iejaukšanās pamattiesībās uz advokātu un viņu klientu saziņas neaizskaramību, ko varētu izraisīt atbrīvojuma noteikumi, ir ierobežota ar to, kas nepieciešams, lai sasniegtu Regulās 2022/1904, 2022/2474 un 2023/427 izvirzītos mērķus.

105 Šajā ziņā jāuzsver, ka atbrīvojuma noteikumu mērķis ir atcelt apstrīdēto aizliegumu politisku, humānu, stratēģisku un ekonomisku apsvērumu dēļ tostarp situācijās, kas var izrādīties labvēlīgas Savienībai, kā tas izklāstīts īpaši šī sprieduma 100. punktā. Tādējādi atbrīvojuma noteikumi, kā izriet no šī sprieduma 100. un 101. punkta, ierobežo apstrīdētā aizlieguma tvērumu un līdz ar to ļauj nodrošināt tā samērīgumu. Turklāt šie noteikumi, ciktāl tie mazina apstrīdētā aizlieguma stingrību, tiešām var ietekmēt tā vispārējā leģitīmā mērķa sasniegšanu, proti, ierobežot Krievijas režīma ekonomiskos un finanšu resursus, lai tas izbeigtu agresijas karu pret Ukrainu. Tāpēc ir

pamatoti, ka kompetentās iestādes var atcelt apstrīdēto aizliegumu tikai tad, kad tās konstatējušas, ka tā atcelšana ir nepieciešama, un ievērojot atbrīvojuma noteikumos uzskaitītos nosacījumus.

106 Tādējādi var uzskatīt, ka atbrīvojuma noteikumi nepārsniedz to, kas nepieciešams, lai efektīvi sasniegtu apstrīdētā aizlieguma mērķus, vienlaikus nodrošinot tā samērīgumu.

107 Tādēļ pirmā pamata trešā daļa, kura attiecas uz to, ka apstrīdētais aizliegums rada iejaukšanos Hartas 7. pantā, katrā ziņā nav pamatota. Līdz ar to pirmais pamats jānoraida kopumā.

2. Par otro pamatu, kurš attiecas uz iejaukšanos advokāta neatkarībā un tiesiskuma vērtībās, kā arī uz samērīguma principa pārkāpumu

108 Otrais pamats ir iedalīts divās daļās.

a) Par pirmo daļu, kura attiecas uz iejaukšanos advokāta neatkarībā un tiesiskuma vērtībās

109 Otrā pamata pirmajā daļā ir ietverti divi iebildumi. Ar šiem abiem iebildumiem prasītāji lūdz Vispārējo tiesu izvērtēt apstrīdētā aizlieguma likumību, ņemot vērā LES 2. pantu.

110 Padome, kuru atbalsta Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, uzskata, ka prasītāju argumentācija, kas balstīta uz LES 2. pantā nostiprinātajām Savienības vērtībām, ir nepieņemama, jo tā nav pietiekami pamatota.

111 Tāpēc vispirms jāizvērtē Padomes izvirzītā iebilde par nepieņemamību, pēc tam jāanalizē iebildums par iejaukšanos advokāta neatkarībā un, visbeidzot, jāanalizē iebildums par iejaukšanos tiesiskuma vērtībās.

1) Par iebildi par nepieņemamību saistībā ar Reglamenta 76. pantu

112 Atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 76. panta d) punktam prasības pieteikumā jābūt ietvertam tostarp kopsavilkumam par izvirzītajiem pamatiem. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šim kopsavilkumam jābūt pietiekami skaidram un precīzam, lai ļautu atbildētājam sagatavot savu aizstāvību un Vispārējai tiesai lemt par prasību, vajadzības gadījumā nepieprasot citu informāciju. Proti, lai nodrošinātu tiesisko drošību un pareizu tiesvedību un lai prasība būtu pieņemama, pamata būtiskajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, ar kuriem prasība pamatota, vismaz kopsavilkuma veidā, bet loģiski un saprotami jāizriet no paša prasības pieteikuma teksta. Joprojām atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai jebkurš pamats, kas nav pietiekami izklāstīts pieteikumā par lietas ierosināšanu, jāuzskata par nepieņemamu. Analoģiskas prasības ir noteiktas, ja kāda pamata atbalstam ir izvirzīts iebildums (skat. spriedumu, 2020. gada 12. februāris, *Kampete*/Padome, T-164/18, nav publicēts, EU:T:2020:54, 112. punkts un tajā minētā judikatūra).

113 Šajā lietā prasītāji, pamatojoties uz ECT un Tiesas judikatūru, apgalvo, ka advokāta pamatuzdevuma, proti, personu aizstāvības, saglabāšana ir nepieciešama, lai Savienībā veicinātu LES 2. pantā uzskaitītās pamatvērtības, tādas kā demokrātiju, tiesiskumu vai cilvēktiesības, kā arī lai garantētu Hartas 7. un 47. pantā nostiprinātās pamattiesības.

114 Iejaukšanās advokāta neatkarībā izrietot it īpaši no tā, ka apstrīdētajā aizliegumā ar tā atbrīvojuma noteikumiem esot ierobežota advokātu iespēja pieņemt un pēc tam izpildīt savas pilnvaras. Šajā ziņā apstrīdētais aizliegums ierobežojot advokāta pamatuzdevumu un līdz ar to LES 2. pantā uzskaitītās pamatvērtības.

115 Prasītāji šādi uzsver, ka ar apstrīdēto aizliegumu, ciktāl tas principā ierobežo advokātus sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus, var tikt pārkāptas LES 2. pantā uzskaitītās pamatvērtības.

116 No tā izriet, ka prasītāji prasības pieteikumā ir loģiski un saprotami, kaut arī kopsavilkuma veidā, norādījuši būtiskos faktiskos un tiesiskos apstākļus, uz kuriem tie pamatojas.

117 Tādēļ ir jānoraida iebilde par nepieņemamību saistībā ar Reglamenta 76. panta d) punktu.

2) Par pirmo iebildumu, kurš attiecas uz iejaukšanos advokāta neatkarībā

118 Prasītāji, kurus atbalsta *Bundesrechtsanwaltskammer* un *Ordre des avocats de Genève*, apgalvo, ka pienākums lūgt atļauju juridisko konsultāciju pakalpojumu sniegšanai ir iejaukšanās advokāta neatkarībā, kas nepieciešama, lai nodrošinātu LES 2. pantā nostiprināto Savienības vērtību, piemēram, demokrātijas, tiesiskuma vai cilvēktiesību, ievērošanu. Tādējādi advokāta neatkarība esot nepieciešama, lai nodrošinātu tiesiskumu.

119 Apstrīdētie noteikumi apdraudot advokātu neatkarību gan no valsts iestādēm, gan no saviem klientiem un liedzot viņiem pildīt lojalitātes pienākumu pret tiem. Šajos noteikumos paredzētie izņēmumi esot ierobežoti un aptverot tikai daļu juridisko konsultāciju pakalpojumu. Prasītāji atgādina, ka Eiropas advokātu ētikas kodekss, ko izstrādājusi Eiropas Advokatūru un juristu biedrību padome, nepieļauj, ka trešā persona, *a fortiori* valsts iestāde, ietekmē advokāta pilnvaru pieņemšanas un īstenošanas procesu.

120 Prasītāji arī uzsver, ka iestādēm ir pienākums neveikt pasākumus, kas apdraudētu advokātu neatkarību. Apstāklis, ka valsts vai Eiropas iestādes nosaka ierobežojumus jomām, kurās advokāti var iesaistīties, un personām, kuras tie var konsultēt, esot iejaukšanās ne tikai advokātu brīvībā sniegt noteiktus pakalpojumus, bet arī to neatkarībā.

121 *Ordre des avocats de Genève* piebilst, ka advokāta neatkarība no valsts iestādēm, trešām personām un to klientiem ir aizsargāta ar Hartas 47. pantu un LES 2. pantu. Apstrīdētais aizliegums to nepamatoti aizskarot, neraugoties uz to, ka advokātam jābūt iespējai brīvi izvēlēties, vai pieņemt lietu, neierobežojot nevienas personas iespējas aizstāvēt savas tiesības.

122 Padome, kuru atbalsta Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, noraida jebkādu iejaukšanos advokāta neatkarībā.

123 Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka no LES 2. panta izriet, ka Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, piemēram, tiesiskumu, kas dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kurā valda tostarp taisnīgums (spriedums, 2021. gada 20. aprīlis, *Republika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 62. punkts). Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, ir tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, jo efektīvas pārbaudes tiesā esamība, kas paredzēta, lai nodrošinātu Savienības tiesību normu ievērošanu, ir raksturīga tiesiskai valstij (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 28. marts, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 73. punkts un tajā minētā judikatūra).

124 No Tiesas judikatūras izriet, ka advokāts ir tiesu sistēmai piederīga persona, kura pilnīgi neatkarīgi sniedz juridisko palīdzību klientiem, kam tā nepieciešama. Tiesa ir atzinusi advokātu uzdevumu – pilnīgi neatkarīgi un primāri taisnīguma interesēs sniegt klientam nepieciešamo juridisko palīdzību (spriedums, 1982. gada 18. maijs, *AM & S Europe*/Komisija, 155/79, EU:C:1982:157, 24. punkts). Tiesa ir arī uzsvērusi, ka advokātu pamatuzdevums ietver, pirmkārt, prasību, kuras nozīme ir atzīta visās dalībvalstīs un saskaņā ar kuru ikvienam jābūt iespējai brīvi vērsties pie advokāta, kura profesija pēc būtības ietver uzdevumu neatkarīgi sniegt juridiskus atzinumus visiem tiem, kam tas nepieciešams, un, otrkārt, korelatīvu prasību par advokāta lojalitāti pret savu klientu (spriedums, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 28. punkts).

125 Turklāt Tiesa uzskata, ka advokāta neatkarība ir īpaši svarīga, lai aizsargātu viņa klienta tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, pakārtojot privātpersonu celtu prasību pieņemamību nosacījumam, ka prasītāju pārstāv neatkarīga trešā persona. Eiropas Savienības Tiesas statūtu 19. pantā norādītā advokāta īstenotās pārstāvības uzdevuma mērķis ir galvenokārt nodrošināt klienta interešu aizsardzību un aizstāvību, ievērojot likumu, piemērojamos profesiju reglamentējošos noteikumus un profesionālās ētikas normas. Neatkarības jēdziens ir definējams ne tikai negatīvi, proti, kā nodarbinātības attiecību neesamība, bet arī pozitīvi, proti, ar atsauci uz profesionālo disciplīnu. Šajā ziņā neatkarība nav jāsaprot kā jebkādas saiknes neesamība starp advokātu un viņa klientu, bet gan tikai kā tādas saiknes neesamība, kura acīmredzami apdraud viņa spēju nodrošināt viņam uzticēto aizstāvības uzdevumu, cik vien labi iespējams, kalpojot sava klienta interesēm, ievērojot likumu un profesionālos un ētikas noteikumus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. marts, PJ un PC/*EUIPO*, C-529/18 P un C-531/18 P, EU:C:2022:218, 65., 66. un 69. punkts un tajos minētā judikatūra). Tātad personas tiesības uz advokāta juridiskām konsultācijām, kas sniegtas pilnīgi neatkarīgi, ir nesaraujami saistīta ar tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību.

126 Visbeidzot lietā, kurā tika pasludināts 2002. gada 19. februāra spriedums *Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2002:98), Tiesa, konstatējot, ka nepastāv Savienības noteikumi advokātu neatkarības jomā, atsaucās uz piemērojamām valsts tiesību normām, proti, *Samenwerkingsverordening 1993* (1993. gada noteikumi par sadarbību), ko *Nederlandse Orde van Advocaten* (Nīderlandes Advokātu kolēģija) pieņēma, lai noteiktu advokāta neatkarības robežas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c., C-309/99, EU:C:2002:98, 99.–102. punkts).

127 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka, lai gan nepastāv primāro tiesību norma, kurā būtu nostiprināta un definēta advokāta neatkarība, Tiesa ir atzinusi šādas neatkarības nozīmīgumu, lai garantētu personu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību gadījumos, kuri ietver saikni ar tiesvedību.

128 No prasītāju minētajām Eiropas Advokātu ētikas kodeksa normām, saskaņā ar kurām advokāta neatkarība "ir nepieciešama gan juridiskajai, gan tiesas darbībai", tiešām izriet, ka neatkarību var attiecināt arī uz juridiskām konsultācijām, kurām nav nekādas saiknes ar tiesvedību.

129 Tomēr Eiropas Advokātu ētikas kodeksa noteikumi nav Savienības tiesību normas, un tie nevar būt juridiskais pamats advokāta neatkarības atzīšanai Savienības līmenī. Turklāt šie noteikumi neietekmē katras dalībvalsts brīvību reglamentēt advokātu profesionālo darbību savā teritorijā. Šī apsvēruma dēļ šai profesijai piemērojamie noteikumi vienā dalībvalstī var būtiski atšķirties no citas valsts noteikumiem (spriedums, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c., C-309/99, EU:C:2002:98, 99. punkts). Turklāt nav strīda par to, ka prasītāji nav atsaukušies uz īpašo advokāta neatkarības konceptu Beļģijā. Katrā ziņā no Eiropas Advokātu ētikas kodeksa noteikumiem izriet, ka tajā aizstāvētās neatkarības juridiskajā jomā mērķis ir nodrošināt to, ka

advokāts konsultē savu klientu bez izdevīguma, jebkādām personīgām interesēm un jebkāda ārējā spiediena. Tātad šie noteikumi attiecas uz veidu, kādā advokātam jāsniedz konsultācijas. Tādēļ Eiropas Advokātu ētikas kodeksa noteikumi nepamato to, ka advokāta neatkarība, ko Tiesa atzinusi par nepieciešamu tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību aizsardzībai, garantē advokātiem pilnīgu brīvību izvēlēties viņu pilnvarojumu jebkurā juridiskās konsultācijas jomā.

130 Izskatāmajā lietā no pirmā pamata pirmās daļas analīzes izriet, ka apstrīdētais aizliegums nav piemērojams advokāta sniegtajiem juridisko konsultāciju pakalpojumiem, kuriem ir saikne ar tiesvedību, un ka tas tātad neizraisa nekādu iejaukšanos Hartas 47. pantā garantētajās tiesībās uz efektīvu tiesību aizsardzību.

131 Tādējādi nav pierādīts, ka apstrīdētais aizliegums var izraisīt iejaukšanos advokāta neatkarībā, kas atzīta Tiesas judikatūrā šo tiesību aizsardzības nolūkā.

132 Turklāt, pieņemot, ka advokāta neatkarība – tāpat kā no Hartas 7. panta izrietošā profesionālā noslēpuma aizsardzība – jāatzīst arī ārpus strīda un ka jākonstatē iejaukšanās tajā, jāatgādina, ka šāda neatkarība nenozīmē to, ka advokāta profesijai nevar tikt noteikti ierobežojumi. Advokāta neatkarībai var tikt noteikti ierobežojumi, kas attaisnoti ar Savienības izvirzītiem vispārējo interešu mērķiem, ar nosacījumu, ka šādi ierobežojumi saistībā ar izvirzīto mērķi nav uzskatāmi par pārmērīgu un nepieņemamu iejaukšanos, kas aizskar pašu advokāta neatkarības būtību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 28. marts, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 148. punkts).

133 Pirmkārt, no šī sprieduma 94.–103. punkta izriet, ka apstrīdētajam aizliegumam, kuru ierobežo tostarp atbrīvojuma noteikumi, ir vispārējo interešu mērķi.

134 Otrkārt, lai gan atbrīvojuma noteikumi piešķir kompetentajām iestādēm iespēju atcelt apstrīdēto aizliegumu attiecībā uz noteiktiem juridisko konsultāciju pakalpojumiem, tie neļauj šīm iestādēm ietekmēt pašu konsultāciju saturu, ko advokāts vajadzības gadījumā var sniegt Krievijas valdībai vai Krievijā iedibinātai vienībai. Tas pats attiecas uz pašu apstrīdēto aizliegumu. Ja uz advokātu attiecas atbrīvojums vai pat izņēmums, viņš var brīvi sniegt konsultācijas savam klientam. Tātad apstrīdētais aizliegums un, konkrēti, atbrīvojuma noteikumi nav uzskatāmi par pārmērīgu un nepieņemamu iejaukšanos, kas aizskartu pašu advokāta neatkarības būtību.

135 Tādējādi, pat pieņemot, ka ir notikusi iejaukšanās advokātu neatkarībā, tā būtu pamatota un samērīga.

136 Tādēļ otrā pamata pirmās daļas pirmais iebildums jānoraida.

3) Par otro iebildumu, kurš attiecas uz iejaukšanos tiesiskuma vērtībās

137 Prasītāji, kurus atbalsta *Bundesrechtsanwaltskammer* un *Ordre des avocats de Genève*, apgalvo, ka advokātu uzdevuma aizsardzība ir nepieciešama, lai veicinātu LES 2. pantā nostiprinātās pamatvērtības. Tādējādi apstrīdētais aizliegums apdraudot tiesiskumu, kurā esot ietverti vairāki principi, tostarp tiesiskās drošības, iespējas vērsties tiesā un taisnīguma principi, kā arī cilvēktiesību ievērošana. Piekļuve advokāta sniegtām juridiskām konsultācijām arī bezstrīdus lietās ļautu nodrošināt tiesiskuma ievērošanu, kā to apstiprinot daudzi politiski un juridiski dokumenti. Šāds tiesiskuma apdraudējums esot acīmredzami nesamērīgs, un apstrīdētā aizlieguma interpretācija atbilstoši augstāka spēka tiesību normām neesot iespējama.

138 Padome, kuru atbalsta Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, apstrīd prasītāju nostāju. Konkrēti, Padome uzskata, ka informācija, ko prasītāji pievienojuši replikas stadijā, pārsniedz vienkāršu paplašinājumu un tāpēc ir nepieņemama saskaņā ar Reglamenta 84. pantu.

139 Secīgi jāizvērtē Padomes izvirzītā iebilde par nepieņemamību un prasītāju otrā pamata pirmās daļas otrā iebilduma pamatotība.

i) Par iebildi par nepieņemamību saistībā ar Reglamenta 84. pantu

140 Saskaņā ar Reglamenta 84. panta 1. punktu tiesvedības laikā nav atļauts izvirzīt jaunus pamatus, izņemot gadījumus, kad tie ir saistīti ar tādiem tiesiskiem vai faktiskiem apstākļiem, kas ir kļuvuši zināmi iztiesāšanas laikā.

141 Izskatāmajā lietā prasītāji jau prasības pieteikuma stadijā apgalvoja, ka personas juridiskās situācijas novērtējums, kuru var veikt, sniedzot juridisku konsultāciju, ir būtiska darbība tiesiskā valstī. Tāpēc šīs advokāta sniegtās konsultācijas esot garantētas Hartas 7. un 47. pantā un esot arī visām dalībvalstīm kopīga vērtība.

142 Pēc tam prasītāji replikas rakstā norādīja, ka jēdziens "tiesiskums" ietver tostarp tiesiskās drošības, iespējas vērsties tiesā un taisnīguma principus, kā to iebildumu rakstā uzsvērusi pati Padome. Vēlāk prasības pieteikumā viņi arī atgādināja, ka LES 2. pantā ir nostiprinātas cilvēktiesības.

143 Turpinot, prasītāji uzsvēra, ka piekļuve advokāta juridiskām konsultācijām, ko ierobežo apstrīdētais aizliegums, ir nepieciešama, lai nodrošinātu visu iepriekš minēto tiesību un principu ievērošanu. Tāpēc, lai nodrošinātu tiesiskuma ievērošanu, esot nepieciešama piekļuve advokāta juridiskām konsultācijām.

144 Tādēļ argumenti, ko prasītāji izvirzījuši replikā, ir prasības pieteikumā ietverto pamatu un iebildumu paplašinājums un tātad ir pieņemami.

145 Tāpēc iebilde par nepieņemamību jānoraida.

ii) Par iejaukšanos tiesiskuma vērtībās

146 Vispārējā tiesa atgādina, ka princips, saskaņā ar kuru Savienība ir dibināta, pamatojoties tostarp uz tiesiskuma vērtību, izriet gan no LES 2. panta, kas ietilpst LES kopīgajos noteikumos, gan no LES 21. panta attiecībā uz Savienības ārējo darbību, uz kuru ir norādīts LES 23. pantā, kas attiecas uz kopējo ārpolitiku un drošības politiku (KĀDP) (spriedums, 2021. gada 22. jūnijs, Venecuēla/Padome (Trešās valsts skārums), C-872/19 P, EU:C:2021:507, 49. punkts).

147 Kā atgādināts šī sprieduma 40. un 41. punktā, Hartas 47. pantā nostiprinātajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un lietas taisnīgu izskatīšanu ir kardināla nozīme, garantējot tiesiskuma vērtību, kura prasa, lai visām Savienības fiziskām vai juridiskām personām būtu brīva piekļuve Savienības tiesību aktiem, kā arī lai personām būtu iespēja nepārprotami zināt savas tiesības un pienākumus.

148 Vispārējā tiesa turklāt ir precizējusi, ka pastāv neizsmeļošs to principu un normu saraksts, kas var ietilpt jēdzienā "tiesiskums". To skaitā ir likumības un tiesiskās drošības princips, tiesības uz efektīvu pārbaudi tiesā, tai skaitā attiecībā uz pamattiesību ievērošanu, un vienlīdzības likuma priekšā princips (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 15. septembris, *Klyuyev*/Padome, T-340/14, EU:T:2016:496, 88. punkts).

149 Vispirms jānorāda, ka prasītāji ar saviem argumentiem neapgalvo, ka būtu pārkāpts tiesiskums pats par sevi, bet gan ka nav ievērotas tajā ietilpstošās vērtības, kuras juridiski ir izteiktas Savienības tiesību principos.

150 Ar pirmo argumentu prasītāji apgalvo, ka ikvienas personas iespēju brīvi piekļūt advokāta juridiskām konsultācijām gan strīdus, gan bezstrīdus lietās nodrošina tiesiskās drošības princips.

151 Šis Savienības tiesību pamatprincips tostarp paredz prasību, lai tiesiskais regulējums būtu skaidrs un precīzs, lai attiecīgās personas varētu nepārprotami zināt savas tiesības un pienākumus un attiecīgi rīkoties (spriedums, 2017. gada 28. marts, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 161. punkts).

152 Tiesiskās drošības princips ir tātad saistīts ar pazīmēm, kuras nesaraujami piemīt tiesību normām. Šis princips, kā pamatoti norāda Padome, turpretī negarantē advokātiem un citiem tiesību speciālistiem iespēju sniegt konsultācijas par to, kā šie noteikumi jāsaprot.

153 Tādējādi pirmais prasītāju arguments jānoraida.

154 Ar otro argumentu prasītāji apgalvo, ka ikvienas personas iespēja brīvi piekļūt advokāta juridiskām konsultācijām gan strīdus, gan bezstrīdus lietās nodrošina iespēju vērsties tiesā.

155 Kā norāda Padome, tiesības uz piekļuvi tiesu sistēmai ir garantētas Hartas 47. pantā. Kā izriet no atbildes uz pirmā pamata pirmo daļu, tiesības uz advokāta palīdzību tiek atzītas tikai tad, ja pastāv saikne ar tiesvedību, lai saglabātu no Hartas 47. panta izrietošās garantijas. Taču izskatāmajā lietā, saskaņā ar šī sprieduma 51. un 60.–63. punktā atgādināto interpretāciju, apstrīdētais aizliegums nav piemērojams tieši tiem juridisko konsultāciju pakalpojumiem, kuriem ir šāda saikne.

156 Turklāt, kā norādīts atbildē uz pirmo pamatu, nevienā Savienības tiesību normā, tostarp LES 2. pantā, nav nostiprinātas pamattiesības konsultēties ar advokātu bezstrīdus lietās.

157 Tādēļ prasītāju otrais arguments jānoraida.

158 Ar trešo argumentu prasītāji apgalvo, ka ikvienas personas iespēja brīvi piekļūt advokāta juridiskām konsultācijām gan strīdus, gan bezstrīdus lietās nodrošina cilvēktiesību, tostarp Hartas 7. pantā nostiprināto pamattiesību uz privātās dzīves neaizskaramību, ievērošanu sabiedrībā.

159 Jākonstatē, ka, izņemot Hartas 7. pantā nostiprinātās tiesības uz advokātu un viņu klientu saziņas neaizskaramību, prasītāji nav norādījuši citas tiesības, ko varētu skart apstrīdētais aizliegums un atbrīvojuma noteikumi. Kā precizēts pirmā pamata otrās daļas analīzē, šis aizliegums, tai skaitā atbrīvojuma noteikumi, nerada iejaukšanos Hartas 7. pantā garantētajās pamattiesībās.

160 Tādēļ prasītāju trešais arguments nav pamatots.

161 Ar ceturto argumentu prasītāji apgalvo, ka juridisko konsultāciju pakalpojumu sniegšana bezstrīdus lietās ir daļa no advokāta būtiskas darbības, ko aizsargā tiesiskuma vērtības.

162 Tomēr no ECT vai Tiesas judikatūras nevar secināt, ka Hartas 7. un 47. pants, skatot tos atsevišķi vai kopā, piešķirtu tiesības saņemt advokāta konsultācijas bezstrīdus lietās, kā tas izriet no šī sprieduma 52.–63. punkta. Hartas 47. pantā garantētās tiesības saņemt advokāta konsultācijas ir piemērojamas tikai ar nosacījumu, ka pastāv saikne ar tiesvedību.

163 Turklāt juridisko konsultāciju pakalpojumi, ko advokāts sniedz bezstrīdus lietās, nav garantēti ne LES 2. pantā, ne plašāk Savienības tiesībās.

164 Tādējādi prasītāju ceturtais arguments nav pamatots.

165 Ar piekto argumentu prasītāji apgalvo, ka apstrīdēto aizliegumu nav iespējams interpretēt saderīgi ar tiesiskumu. Tas esot vienkāršs aizliegums sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus, kas nav saderīgs ar tiesiskās drošības, iespējas vērsties tiesā, taisnīguma un cilvēktiesību ievērošanas principiem.

166 Tomēr atbilstoši Padomes apgalvotajam apstrīdētā aizlieguma piemērošanas joma ir ierobežota. To ierobežo izņēmuma, kā arī atbrīvojuma noteikumi. Ņemot vērā šos noteikumus, Vispārējā tiesa, atbildot uz pirmo pamatu, konstatēja, ka apstrīdētais aizliegums nerada iejaukšanos Hartas 7. un 47. pantā garantētajās tiesībās un ka, ja būtu iejaukšanās attiecībā uz Hartas 7. pantu, ar to netiktu pārkāpts Hartas 52. panta 1. punkts. Tādēļ to pašu iemeslu dēļ ar apstrīdēto aizliegumu netiek apdraudēti arī prasītāju norādītie iespējas vērsties tiesā, taisnīguma un cilvēktiesību ievērošanas principi. Turklāt jāatgādina, ka arguments par tiesiskās drošības principa pārkāpumu saistībā ar šo pamatu nav efektīvs.

167 Tāpēc prasītāju piektais arguments jānoraida.

168 Ar sesto un pēdējo argumentu prasītāji norāda, ka apgalvotais tiesiskuma vērtību apdraudējums ir acīmredzami nepiemērots Padomes izvirzīto mērķu sasniegšanai.

169 Tomēr no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka netika pierādīts nekāds tiesiskuma vērtību apdraudējums.

170 Tādēļ prasītāju sestais arguments jānoraida.

171 No iepriekš minētā izriet, ka otrā pamata pirmās daļas otrais iebildums jānoraida.

b) Par otro daļu, kura attiecas uz samērīguma principa pārkāpumu

172 Prasītāji, kurus atbalsta *Bundesrechtsanwaltskammer* un *Ordre des avocats de Genève*, pakārtoti norāda, ka ar Regulām 2022/1904, 2022/2474 un 2023/427 nav ievērots LES 5. pantā nostiprinātais samērīguma princips, kas ir vispārējs Savienības tiesību princips. Proti, aizlieguma sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus vispārīgā regulējuma ieviešana neesot piemērota, lai sasniegtu leģitīmos mērķus, un pārsniedzot to, kas ir absolūti nepieciešams to sasniegšanai.

173 Padome, kuru atbalsta Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, apstrīd prasītāju argumentus.

174 Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka samērīguma princips, kas ir viens no Savienības tiesību vispārējiem principiem, prasa, lai līdzekļi, kurus pielieto, īstenojot Savienības tiesību normu, būtu atbilstoši attiecīgā tiesiskā regulējuma sasniedzamo leģitīmo mērķu īstenošanai un nepārsniegtu to, kas ir nepieciešams to sasniegšanai (spriedums, 2012. gada 13. marts, *Melli Bank*/Padome, C-380/09 P, EU:C:2012:137, 52. punkts).

175 Turklāt jāatgādina, ka attiecībā uz samērīguma principa ievērošanas pārbaudi tiesā Savienības likumdevējam ir jāatzīst plaša novērtējuma brīvība jomās, kurās tam jāizdara politiska, ekonomiska un sociāla rakstura izvēle un kurās tam jāveic sarežģīti vērtējumi. Ņemot vērā mērķi, kādu kompetentā iestāde vēlas sasniegt, šajās jomās veikta pasākuma tiesiskumu var ietekmēt tikai šī pasākuma acīmredzami nepiemērotais raksturs (spriedumi, 2017. gada 28. marts, *Rosneft*, C 72/15, EU:C:2017:236, 146. punkts, un 2023. gada 15. februāris, *Belaeronavigatsia*/Padome, T-536/21, EU:T:2023:66, 68. punkts).

176 Kā precizēts šī sprieduma 93.–103. punktā, apstrīdētais aizliegums piemēroti un saskanīgi atbilst mērķim vēl vairāk palielināt spiedienu uz Krievijas Federāciju, lai tā izbeigtu agresijas karu pret Ukrainu, un, ņemot vērā šo mērķi, šo aizliegumu katrā ziņā nevar uzskatīt par acīmredzami nepiemērotu. Šī iemesla dēļ vien jāsecina, ka ar apstrīdēto aizliegumu nav pārkāpts LES 5. pants.

177 Turklāt un katrā ziņā, pieņemot, ka prasītāji otrā pamata otrajā daļā atsaucas uz nesamērīgu advokātu pamatuzdevuma ievērot un aizstāvēt tiesiskumu apdraudējumu, jānorāda, ka uz šo uzdevumu attiecas un tam var tikt noteikti ierobežojumi, kas attaisnoti ar Savienības izvirzītiem vispārējo interešu mērķiem, ar nosacījumu, ka šādi ierobežojumi saistībā ar izvirzīto mērķi nav uzskatāmi par pārmērīgu un nepieņemamu iejaukšanos, kas aizskar pašu tāda uzdevuma būtību, kas advokātiem uzticēts tiesiskā valstī (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 28. marts, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 148. punkts).

178 Tā kā prasītāji nav pierādījuši iejaukšanos nedz advokāta neatkarībā, kāda atzīta tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību nolūkā, nedz tiesiskuma vērtībās, nav arī pierādīts, ka apstrīdētais aizliegums apdraudētu pašu tāda uzdevuma būtību, ko advokāti veic tiesiskā valstī.

179 Tādēļ otrā pamata otrā daļa nav pamatota un ir jānoraida.

3. Par trešo pamatu, kurš attiecas uz tiesiskās drošības principa pārkāpumu

180 Prasītāji, kurus atbalsta *Bundesrechtsanwaltskammer* un *Ordre des avocats de Genève*, apgalvo, ka ar tiesību normām, ar kurām ieviests apstrīdētais aizliegums, ir pārkāpts tiesiskās drošības princips. Tās neesot ne skaidras, ne precīzas un nepieļaujot nekādu paredzamību attiecībā uz to piemērošanu.

181 Pirmkārt, Regulas 2022/1904 19. apsvērums un grozītās Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 5. un 6. punkta noteikumi, lasot tos kopsakarā, neļaujot saprast, uz kuriem pakalpojumiem apstrīdētais aizliegums neattiecas.

182 Otrkārt, izņēmums attiecībā uz saderību ar Regulu 2022/2474 un 2023/427, kā arī Regulas Nr. 269/2014 mērķiem, kuri paredzēti Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 6. punktā, neesot pietiekami definēts, jo šajās regulās neesot noteikti to mērķi.

183 Treškārt, neesot saprotams Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 7. punktā izmantotais jēdziens "atsevišķa vai kopīga kontrole", ko īsteno juridiska persona, vienība vai struktūra, kas reģistrēta vai izveidota saskaņā ar kādas dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts, Šveices vai kādas partnervalsts tiesību aktiem.

184 Ceturtkārt, apstrīdētā aizlieguma formulējums neļaujot saprast, vai ir aizliegtas tādas darbības kā juridiskās pārstāvības pakalpojumi pirmstiesas procedūrā, pakalpojumi saistībā ar Krievijā esošu uzņēmumu ieguldījumu atsavināšanu vai likvidāciju, akciju nodošanas paziņojuma sagatavošana saistībā ar to, ka Savienības vienība iegādājas savas akcijas no Krievijas akcionāriem, konsultāciju saņemšana, pamatojoties uz vienošanos, kas noslēgta pirms 2022. gada 7. oktobra, kā arī uzstāšanās konferencē par juridiskiem jautājumiem vai šādas konferences organizēšana, ja tās dalībnieki ir Krievijā iedibinātas vienības darbinieki.

185 Prasītāji piebilst, ka Padome ir pielāgojusi un precizējusi to normu tvērumu, ar kurām ieviests apstrīdētais aizliegums un ar kurām tomēr netika novērsts tiesiskās drošības principa pārkāpums. Šie precizējumi esot izdarīti pēc apstrīdētā aizlieguma pieņemšanas, un to lielākā daļa neesot publicēta, savukārt jēdziens "juridisko konsultāciju pakalpojumi bezstrīdus lietās", kas ir aizliegti, joprojām neesot skaidri definēts.

186 Padome, kuru atbalsta Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, apstrīd prasītāju argumentus.

187 Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka saskaņā ar iedibinātu judikatūru tiesiskās drošības princips, kas ir viens no vispārējiem Savienības tiesību principiem, it īpaši pieprasa, lai tiesību normas būtu skaidras, precīzas un to sekas būtu paredzamas, īpaši tad, ja tās var radīt negatīvas sekas personām un uzņēmumiem. Sodu, pat ja tas nav krimināls sods, var piemērot tikai tad, ja tas ir balstīts uz skaidru un nepārprotamu juridisko pamatu. Tiesiskās drošības princips tostarp nozīmē, ka jebkuram Savienības tiesiskajam regulējumam, it īpaši, ja tas nosaka vai ļauj noteikt sodu, jābūt skaidram un precīzam, lai attiecīgajām personām nepārprotami būtu zināmas no tā izrietošās tiesības un pienākumi un lai tās varētu attiecīgi rīkoties (skat. spriedumu, 2014. gada 16. jūlijs, *National Iranian Oil Company*/Padome, T-578/12, nav publicēts, EU:T:2014:678, 112. punkts un tajā minētā judikatūra).

188 No judikatūras arī izriet, ka neskaidru formulējumu lietošana tiesību normā ne vienmēr rada ECPAK 7. panta pārkāpumu un fakts, ka likums piešķir novērtējuma brīvību, pats par sevi nav pretrunā paredzamības prasībai, ja vien šādu pilnvaru izmantošanas apjoms un noteikumi, ņemot vērā attiecīgo leģitīmo mērķi, ir pietiekami skaidri definēti, lai indivīdam nodrošinātu atbilstošu aizsardzību pret patvaļu. Šajā ziņā papildus paša likuma tekstam judikatūrā ir ņemts vērā jautājums par to, vai izmantotie neskaidrie jēdzieni nav precizēti pastāvīgajā un publicētajā judikatūrā (skat. spriedumu, 2015. gada 4. septembris, *NIOC* u.c./Padome, T-577/12, nav publicēts, EU:T:2015:596, 135. punkts un tajā minētā judikatūra).

189 Turklāt paredzamības prasība, kas ir saistīta ar soda tiesiskuma principu, kurš prasa, lai likumā būtu skaidri definēti pārkāpumi un sodi, neliedz likumā piešķirt novērtējuma brīvību, kuras tvērums un īstenošanas kārtība ir pietiekami skaidri definēta. Šie judikatūras principi ir piemērojami arī attiecībā uz ierobežojošiem pasākumiem, kuri būtiski ietekmē attiecīgo personu tiesības un brīvības, kaut arī to mērķis principā nav sodīt par pārkāpumiem, bet gan atturēt no rīcības (skat. spriedumu, 2015. gada 4. septembris, *NIOC* u.c./Padome, T-577/12, nav publicēts, EU:T:2015:596, 136. punkts un tajā minētā judikatūra).

190 Prasītāju argumenti jāizvērtē, ievērojot šos principus.

191 Ar pirmo argumentu prasītāji apgalvo, ka Regulas 2022/1904 19. apsvēruma un noteikumu par apstrīdēto aizliegumu formulējums neļauj identificēt aizliegtos juridisko konsultāciju pakalpojumus.

192 Lai gan Regulas 2022/1904 19. apsvērumā ir tikai identificētas galvenās juridisko konsultāciju pakalpojumu kategorijas, kuras ir pakļautas apstrīdētajam aizliegumam, kā arī tās kategorijas, kuras tam nav pakļautas, apstrīdētā aizlieguma robežas ir precīzāk noteiktas Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 5. un 6. punktā.

193 Katrā ziņā, pieņemot, ka advokāti attiecīgos noteikumus varēja interpretēt šauri, atturoties sniegt juridiskās konsultācijas, kas nepieciešamas, lai novērstu vai paredzētu tiesas vai administratīvu procesu vai pat sagatavotos tam, jāatgādina, kā tika izklāstīts, atbildot uz pirmo pamatu, ka Regulas Nr. 833/2014 5.n panta, konkrēti tā 5. un 6. punkta, formulējums katrā ziņā ļauj prasītājiem nošķirt juridisko konsultāciju pakalpojumus, uz kuriem apstrīdētais aizliegums neattiecas, no tiem pakalpojumiem, uz kuriem tas attiecas.

194 Tādējādi pirmo prasītāju argumentu nevar pieņemt.

195 Ar otro argumentu prasītāji apgalvo, ka nav precīza tāda prasība par atbilstību Regulas Nr. 833/2014 un Regulas Nr. 269/2014 mērķiem, kāda paredzēta Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 6. punktā.

196 Regulas Nr. 833/2014 2. apsvērumā noteikts, ka ierobežojošo pasākumu noteikšanas mērķis ir "likt Krievijai vēl dārgāk maksāt par darbībām, ar kurām tiek grauta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība, un sekmēt krīzes noregulējumu mierīgā ceļā".

197 Turklāt Regulas Nr. 269/2014 3. apsvērumā precizēts, ka "krīzes risinājums būtu jārod sarunās starp Ukrainas valdību un Krievijas Federācijas valdību [..] un ka tad, ja noteiktā termiņā šādu rezultātu nebūs, Savienība pieņems lēmumu par papildu pasākumiem, piemēram, ceļošanas aizliegumiem, aktīvu iesaldēšanu un ES un Krievijas samita atcelšanu". 6. apsvērumā atgādināts, ka minētajā regulā "ir ievērotas [Hartā] atzītās pamattiesības un pamatprincipi un jo īpaši tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu un tiesības uz personas datu aizsardzību".

198 Tādējādi tāda prasība par atbilstību Regulas Nr. 833/2014 un Regulas Nr. 269/2014 mērķiem, kāda paredzēta Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 6. punktā, tiecas nodrošināt to, lai ar šajā normā paredzēto izņēmumu netiktu apšaubīts mērķis izdarīt spiedienu uz Krievijas Federāciju, lai tā izbeigtu agresijas karu pret Ukrainu, ievērojot Hartā garantētos principus. Kā uzsver Padome, šīs prasības mērķis ir novērst jebkādu izņēmuma, kas noteikts iepriekš minētajā 6. punktā, ļaunprātīgu izmantošanu, un tātad tā ir pietiekami skaidra.

199 Tāpēc otrais prasītāju arguments jānoraida.

200 Ar trešo argumentu prasītāji apgalvo, ka Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 7. punktā ietvertais jēdziens "kontrole", kas aptver jēdzienus "atsevišķa kontrole" un "kopīga kontrole", nav saprotams, jo šajā regulā nav sniegta tā definīcija.

201 Tomēr Padome ierobežojošo pasākumu jomā pamatoti uzsver, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka "sabiedrību var kvalificēt kā "citai vienībai piederošu vai tās kontrolē esošu sabiedrību", ja minētā vienība var ietekmēt attiecīgās sabiedrības lēmumus, pat ja starp abām šīm ekonomiskajām vienībām nepastāv nekāda juridiska, ar īpašumtiesībām vai dalību pamatkapitālā saistīta saikne" (spriedums, 2019. gada 10. septembris, *HTTS*/Padome, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 75. punkts).

202 Tādēļ prasītāju trešais arguments jānoraida.

203 Ar ceturto argumentu prasītāji uzskata, ka apstrīdētajā aizliegumā ir pieļautas vairākas neprecizitātes attiecībā uz tā tvērumu.

204 Tomēr neviena no apgalvotajām neprecizitātēm nevar izraisīt tiesiskās drošības principa pārkāpumu.

205 Vispirms, kā izriet no šī sprieduma 61. punkta, Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 5. punkta formulējums ļauj sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus pirmstiesas procedūrās.

206 Turpinot, attiecībā uz Krievijā esošu uzņēmumu ieguldījumu atsavināšanu vai likvidāciju no Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 2. punkta izriet, ka juridisko konsultāciju sniegšana saistībā ar šādām darbībām ir aizliegta, ja šīs konsultācijas saņem Krievijas valdība un Krievijā iedibinātas vienības. Šādu aizliegumu var atcelt tikai gadījumos, kas paredzēti, pirmkārt, Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 7. punktā un, otrkārt, šīs pašas regulas 12.b panta 2.a punktā.

207 Turklāt ar Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 2. punktu ir aizliegts sniegt juridiskas konsultācijas par akciju nodošanas paziņojumu par un saistībā ar to, ka Savienības vienība iegādājas akcijas no pašreizējiem Krievijas akcionāriem, ciktāl šīs konsultācijas tieši vai netieši saņem Krievijas valdība vai Krievijā iedibinātas vienības. Šajā ziņā nav nozīmes tam, ka attiecīgais darījums, kas veikts, izmantojot minētās juridiskās konsultācijas, var galu galā netieši sniegt labumu Krievijas valdībai vai Krievijā iedibinātām vienībām.

208 Turklāt saskaņā ar Regulas 2022/1904 2. pantu apstrīdētais aizliegums stājās spēkā 2022. gada 7. oktobrī. No tā izriet, ka advokātiem principā ir aizliegts sniegt juridiskas konsultācijas Krievijas valdībai vai Krievijā iedibinātām vienībām, kas saņemtas, pamatojoties uz saistību vēstuli vai līgumu, kas noslēgts pirms 2022. gada 7. oktobra. Šo aizliegumu var atcelt tikai gadījumos, kas paredzēti Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 4. punktā, proti, ja juridiskām konsultācijām, kas tiek sniegtas konkrēti tam, lai izbeigtu līgumus, kas noslēgti līdz 2022. gada 7. oktobrim, pirms tajos noteiktā beigu termiņa.

209 Visbeidzot, jānorāda, ka ar Regulas Nr. 833/2014 5.n panta 2. punktu ir aizliegts pat netieši sniegt juridisko konsultāciju pakalpojumus Krievijas valdībai vai Krievijā iedibinātām vienībām. Tomēr šis aizliegums neliedz uzstāties konferencē, kurā piedalās Krievijas valdības vai Krievijā iedibinātas vienības darbinieks, ja vien šī uzstāšanās ir vispārīga un ar to netiek sniegta juridiska konsultācija par tiesību normas interpretāciju un piemērošanu konkrētai situācijai, kas varētu atvieglot lēmumu pieņemšanu Krievijas valdībai, vienībai vai konkrētai vienību kategorijai.

210 Tādēļ trešais pamats jānoraida.

211 Tā kā prasītāju trīs pamati, ko tie izvirzījuši prasības pamatošanai, tika noraidīti, prasība katrā ziņā jānoraida, nelemjot par tās pieņemamību.

IV. Par tiesāšanās izdevumiem

212 Atbilstoši Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs.

213 Tā kā prasītājiem spriedums ir nelabvēlīgs, tiem jāpiespriež segt savus, kā arī atlīdzināt Padomes tiesāšanās izdevumus atbilstoši tās prasījumiem.

214 Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. un 3. punktam *Bundesrechtsanwaltskammer*, *Ordre des avocats de Genève*, Igaunijas Republika, Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos savus tiesāšanās izdevumus sedz paši.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (virspalāta)

nospriež:

1) **Prasību noraidīt.**

2) ***Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles* un pārējie prasītāji, kuru vārdi norādīti pielikumā, sedz savus, kā arī Eiropas Savienības Padomes tiesāšanās izdevumus.**

3) ***Bundesrechtsanwaltskammer*, *Ordre des avocats de Genève*, Igaunijas Republika, Eiropas Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos savus tiesāšanās izdevumus sedz paši.**

van der Woude	Papasavvas	da Silva Passos
Kornezov	Truchot	Gervasoni
Półtorak	Nihoul	Öberg
Mac Eochaidh	Pynnä	Martín y Pérez de Nanclares
Brkan	Zilgalvis	Gâlea

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2024. gada 2. oktobrī.

[Paraksti]